

Київський національний торговельно-економічний університет
Кафедра міжнародного, цивільного та комерційного права

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

**ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ МІЖНАРОДНОГО
ВАЛЮТНОГО ФОНДУ**

студента 2 курсу, 12 м групи,
спеціальності 293 «Міжнародне право»,
спеціалізації
«Міжнародне право» _____

Свищука Олександра Даниловича

Науковий керівник
к.ю.н., доц. _____

Гончарова Юлія Анатоліївна

Гарант освітньої програми
д.ю.н., проф. _____

Мазаракі Наталія Анатоліївна

Київ-2021

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ.....	3
ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ	
ДІЯЛЬНОСТІ МІЖНАРОДНОГО ВАЛЮТНОГО ФОНДУ	
1.1. Передумови та особливості створення Міжнародного Валютного Фонду.....	8
1.2. Організаційна структура і основні підрозділи Міжнародного Валютного Фонду	17
РОЗДІЛ 2. ФУНКЦІОНАЛЬНО-ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА	
МВФ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ПРАКТИЧНУ ДІЯЛЬНІСТЬ.	
2.1. Нормативно-правова база діяльності Міжнародного Валютного Фонду.....	28
2.2. Механізми нагляду, фінансування і кредитування, що використовуються МВФ.....	31
2.3. Основні проблеми діяльності МВФ як міжнародної фінансової організації.....	42
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....	48
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	52

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

МВФ, Фонд – Міжнародний валютний фонд

СПЗ – Спеціальні права запозичення

ООН – Організація Об'єднаних Націй

Статті Угоди МВФ, Статут МВФ – Статті Угоди Міжнародного валютного фонду, прийняті 22 липня 1944 р.

НВО – Незалежний відділ з оцінки

МВФК - Міжнародний валютний і фінансовий комітет

БЦЕВ-МВФ - Навчальний Інститут МВФ у Близькосхідному центрі МВФ з економіки та фінансів

GAB – Загальні угоди про запозичення

NAB – Нові домовленості про запозичення

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Міжнародна ринкова економіка, з метою сприяння міжнародній співпраці в валютно-фінансовій сфері, розширенню і збалансованому росту міжнародної торгівлі, забезпечення стабільності міжнародних валют, підтримування упорядкованості співвідношення валютної системи об'єктивно вимагає створення міжнародної установи, яка б давала можливість для взаємодії влад, економік, банківських систем, без чого не може існувати ефективне міжнародне регулювання світової економіки і належним чином сприяння виконання, однієї з цілей ООН, а саме здійснення співробітництва для розв'язання міжнародних проблем економічного характеру.

Перш ніж люди з різних країн в рамках світової економіки зможуть щось купити або продати один одному, суб'єкти міжнародної економіки повинні мати можливість змінити свої гроші з валюти власної країни на національну валюту продавця. Без надійного постачання іноземної валюти в кожній країні та без відносно стабільних валютних курсів світова торгівля не зможе ефективно працювати. Міжнародний валютний фонд був заснований понад 50 років тому, щоб дозволити вільно та легко обмінюватись валютами між країнами-членами організації. Сьогодні МВФ допомагає країнам -членам гарантувати, що вони завжди мають достатньо валюти, щоб продовжувати вести бізнес з рештою світу. Також за умов недостатності коштів на рахунках держави та значного скорочення капітальних вкладень кожен уряд будь-якої країни потребує залучення іноземного капіталу або отримання міжнародного кредиту. Це також обумовлює необхідність створення Міжнародного Валютного Фонду як міжнародної фінансової інституції, до якої держави можуть звертатися за позиками задля стабілізації економіки.

Підґрунтям для подальшого дослідження проблем особливостей правового забезпечення та функціонування структурних органів управління Міжнародного Валютного фонду слугують праці українських та міжнародних вчених-правників: Петрика О.І., Батковського В.А, Циганкої Т.М, David

Woodward, Thomas C. Dawson, Dennis Leech, Ruben Lamdany, Hali Edison, Ngaire Woods, Amrita Narlikar, Timothy Lane, Steven Phillips, Kee Hoon Chung, Nancy Wagner and Marcelo Selowsk. Також, автор в своїй роботі користувався внутрішньою документаційною базою Фонду, його Статутом. Та працями з оцінки МВФ від таких міжнародних неурядових організацій як The Bretton Woods Project та Human rights watch.

Мета дослідження. Полягає в розгляді позитивних та негативних аспектів функціонування МВФ. Розкриття особливостей і специфіки організації, функціонування та діяльності МВФ і розробці рекомендацій щодо вдосконалення діяльності МВФ.

Для досягнення поставленої мети потрібно виконати такі **завдання**:

- дослідити історію становлення і динаміку розвитку МВФ;
- дослідити правові проблеми та особливості створення та функціонування МВФ;
- дати правову характеристику органам управління МВФ;
- розглянути механізми фінансування і кредитування, які використовуються МВФ;
- провести аналіз основних напрямків діяльності МВФ;
- розробити рекомендації щодо підвищення правового забезпечення діяльності МВФ;

Об'єктом дослідження є комплекс міжнародних правовідносин, що стосуються діяльності МВФ.

Предметом дослідження є принципи та норми, що разом формують правове забезпечення діяльності МВФ у міжнародній валютно-фінансовій сфері та в стосунках з державами-членами.

Методами дослідження стали діалектичний, порівняльно-правовий, історико-правовий, формально-логічний, формально-юридичний, системно-функціональний методи та інші методи.

Теоретико-методологічну основу магістерської роботи становлять наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених з питань історичних передумов

створення, нормативно-правового статусу МВФ та економічно-правових засад на яких воно здійснюється.

З метою досягнення поставленої мети випускної кваліфікаційної роботи мною були застосовані загальнонаукові методи дослідження. Історико-правовий метод був використаний в процесі аналізу правових, соціально-економічних та передумов створення МВФ, та дослідження практики діяльності в різні періоди, що характеризують ключові етапи діяльності Міжнародного Валютного Фонду. Широко застосований в роботі формально-юридичний метод, що дало можливість з'ясувати зміст нормативних положень Угоди про створення МВФ як установчого акту, та договори о співпраці з державами-членами.

Порівняльно-правовий метод застосовувався в процесі аналізу фінансово-кредитної діяльності Фонду. Діалектичний метод використовується, щоб показати правові форми діяльності МВФ в їх різноманітності та суперечливості, а розробити пропозиції щодо покращення правової бази, проаналізувати проблеми та перспективи, переваги та недоліки такої співпраці. Системно-функціональний метод дозволив комплексно охарактеризувати організаційно-правову структуру МВФ, показати його місце та роль в міжнародній, валютно-фінансовій системі.

Наукова новизна У випускній кваліфікаційній роботі внаслідок здійснення комплексного аналізу отримано висновки та пропозиції, які допоможуть в подальшому розвитку вирішення актуальних питань щодо значення і ролі МВФ та рішень органів МВФ у прогресивному розвитку міжнародного права, його інститутів та міжнародній економічній системі.

Окремі положення випускної кваліфікаційної роботи викладено у статті «Правові особливості функціонування та міжнародного кредитування Міжнародним Валютним Фондом», що опублікована у збірнику наукових статей «Міжнародне право: трансформація доктрини та практики». К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2021. С. 148-155.

Практичне значення полягає в тому, що сформульовані і аргументовані у випускній кваліфікаційній роботі теоретичні положення, висновки, пропозиції та рекомендації можуть бути використані для подальших наукових досліджень даної тематики.

Також у навчальному процесі матеріал може бути використаний при викладанні навчальних дисциплін «Міжнародне право», «Міжнародне фінансове право», та «Право міжнародних організацій», а також у системі професійної підготовки працівників-спеціалістів в міжнародній фінансовій сфері.

Структура випускної кваліфікаційної роботи обумовлена метою і предметом дослідження та авторським підходом до розгляду обраної теми. Випускна кваліфікаційна робота складається із вступу, двох розділів, які включають в себе п'ять підрозділів, висновків та пропозицій, списку використаних джерел. Повний обсяг роботи становить 59 сторінок, із яких основна частина роботи займає 50 сторінок. Список використаних джерел складається з 70 найменувань.

РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ МІЖНАРОДНОГО ВАЛЮТНОГО ФОНДУ

1.1. Передумови та особливості створення Міжнародного Валютного Фонду

Необхідність створення організації для регулювання світової валютної системи стала виявлятися ще під час Великої депресії, яка зруйнувала світову економіку в 30-і роки. Загальна недовіра до паперових грошей в умовах кризи підвищило попит на золото до рівня вище, ніж існуючі його запаси в фінансових органах. Тому ряд країн на чолі з Великобританією були змушені відмовитися від золотого стандарту, який визначав протягом багатьох років вартість грошей як незмінну величину. Невизначеність вартісного виміру грошей, які не мали більше фіксованого співвідношення з відповідною кількістю золота, призвела до того, що обмін грошима між країнами, які зберегли золотий стандарт, і країнами, які відмовилися від нього, значно ускладнився. Країни почали організовувати запаси золота і грошей, на які його можна було закупити. Скоротилася кількість грошових операцій, ліквідувалися робочі місця, знижувався рівень життя населення. Порушилося співвідношення між грошми та вартістю товарів, а так само між вартостями різних валют. В таких умовах світова економіка почала руйнуватися: у 1929 - 1932 роках ціни на товари в світі впали на 48%, а обсяг світової торгівлі знизився на 63% [1, с.15].

Як результат світ опинився в ситуації, коли немає єдиного регулятора міжнародних валютних відносин, а кожна держава робить свої унікальні національні правила, і протистоїть іншим державам вже в 1937 році світова валютна система пережила ще одну чергову економічну кризу, відбулася масова девальвація валют. І напередодні Другої світової війни не залишилося жодної стабільної валюти системи [3, с.15]. Результат другої світової війни для всіх одинадцяти валютних блоків стали катастрофічні і до старих проблем світової економіки додала багато нових. Фінансові та економічні системи держав, які брали участь у війні, окрім США, були повністю зруйновані і перебували в жахливому становищі. Також, слід зазначити, що після Другої світової війни змінилося співвідношення світових економічних сил і відповідно світових

економічних та фінансових центрів. США стали найвпливовішою державою світу, почався процес деколонізації всіх імперій світу, в тому числі Великої Британії, Франції та Нідерландів, ці держави втратили той авторитет у міжнародних політичних та економічних відносинах, який вони мали раніше, а економіка Німеччини і всієї Східної Європи були повністю зруйновані [2].

Подібна ситуація створила потребу у всіх держав щодо створення і розвитку такої валютної системи, яка би забезпечувала стабільність розвитку економіки на макрорівні. Стало зрозуміло, що світу необхідно створення міжнародної валютно-фінансової установи, яка повинна бути наділена певними контролюючими функціями у монетарній сфері функціонування національних економічних та фінансових систем світу, щоб утворити таку відкриту, багатосторонню систему, де діють універсальні, єдині для всіх закони взаємодії, де існує взаємозалежність між національними системами, що призведе до того, що ймовірність виникнення світового фінансового, або військового конфлікту буде значно знижена через взаємні втрати.

Розробкою найважливіших міжнародних економічних режимів займалися також різноманітні комітети і комісії в Великобританії та інших країнах антигітлерівської коаліції. Серед висунутих проєктів створення міжнародної валютно-фінансової організації і нової системи міжнародних валютних відносин центральне місце зайняв план міжнародного стабілізаційного фонду, розроблений Г. Уайтом (США) і план міжнародного клірингового союзу - Д.М. Кейнса (Великобританія)[4]. План Д.М. Кейнса багато в чому відображав інтереси Великобританії і був покликаний полегшити її валютно-фінансове становище. Пропонувалося створення міжнародного клірингового союзу, який би виконував функції світового центрального банку. Зокрема він повинен був робити емісію безготівкового міжнародного платіжного засобу так названого банкору, який не був би забезпеченим золотом, а також повинен був використовуватися для розрахунків між державами для погашення дефіцитів платіжних балансів. Тобто цей міжнародний кліринговий союз повинен був виступати інститутом розрахунків між державами, в якому вони повинні були

мати свої рахунки в цій спеціальній валюті. І відповідно до цього, за цими рахунками, за планом Кейнса, повинен був допускатися овердрафт, що забезпечувало б в певних межах автоматичне взаємне кредитування держав між собою, і відповідно покриття дефіциту платіжного балансу одних держав за рахунок інших, перш за все за рахунок Сполучених Штатів, найміцнішої економіки того часу[5,с. 124-125].

В той самий час згідно змісту документа, який був підготовлений та розроблений Г. Д. Уайтом, представником США, його центральною ідеєю та метою роботи валютної системи повинна була стати стабілізація курсів валютних курсів союзних держав, передбачав створення стабілізаційного фонду розміром 5 млрд. доларів. що складається з золота і державних цінних паперів країн-учасниць, для видачі короткострокових кредитів на фінансування дефіцитів платіжних балансів. При цьому стабілізаційний фонд мав право в односторонньому порядку змінити валютний курс країни-позичальника та примусити країну скасувати валютний контроль. В той час вважалось, що такі повноваження стабілізаційного фонду зачіпали економічний суверенітет країн-членів і в такому вигляді статут не може бути прийнятний. Тому первісна редакція плану була істотно перероблена[6].

Кейнс і Уайт з більшості основних питань економічної політики дотримувалися подібних або зовсім однакових поглядів. Щодо внутрішньої макроекономічної політики, вони обидва були представниками кейнсіанської школи, у найпоширенішому розумінні цього терміну : вони підтримували активне використання антициклічної політики для підтримки високого рівня зайнятості[7]. На міжнародному рівні вони підтримували фіксовані та регульовані валютні курси з метою підтримки відкритої торгівлі товарами та послугами. Але в той самий час вони також суттєво відрізнялися щодо деяких конкретних питань, особливо в рамках післявоєнного планування. Вони тісно співпрацювали на останніх етапах проектування МВФ, але їх початкові плани були незалежними друг від друга. Той факт, що Уайт представляв країну більшої економічної могутності та того, що його позиції щодо більшості ключових

питань, здається, були продиктовані як економічними та стратегічними інтересами США, так і його особистими поглядами [8, с. 17-20].

Врешті, план Г. Д. Уайта був офіційно опублікований у квітні 1943 року після того, як його та проект Кейнса були обговорені в урядових колах США і Великої Британії [9, с. 197]. Свої зауваження до цього плану висловили експерти з 30-ти держав. Г. Д. Уайт вніс до свого проекту зміни до тих пунктів, які найбільш заперечувались іншими державами для того, щоб план був схвалений ними. Щоб узгодити плани обох найбільш розвинутих країн США та Великої Британії Г. Д. Уайтом було запропоновано заснувати дві міждержавні інституції: Стабілізаційний фонд та Світовий банк, тобто врахувати і ідеї плану Кейнса. Ці дві міжнародні організації, які мали бути створені, наділялись компетенцією контролю над внутрішньою монетарною політикою держав-членів, а також могли контролювати обмінні курси валют та міждержавні потоки капіталу задля надання кредитів на післявоєнне відновлення. Остаточні Плани Д.М Кейнса і Г.Д. Уайта були обговорені на міжнародній конференції в Бреттон-Вудсі. Це рішення стало першим важливим кроком на шляху створення нового світового економічно-фінансової системи. Таким чином, на конференції в Бреттон-Вудсі було прийнято Статті угоди (Articles of Agreement) МВФ, які виконують роль його статуту. Цей документ набув чинності 21 грудня 1945р. Практичну діяльність Фонд почав в травні 1946 р, маючи в своєму складі 39 країн-членів; до валютних операцій він приступив з 1 березня 1947 р [10 с. 66-68].

Вже у перші роки існування МВФ його керівництво прийняло рішення, про досконале дослідження та аналізу міжнародного права та внутрішнього фінансового законодавства країн-учасників, а також і моніторинг їх змін, задля подальшого вдосконалення роботи Фонду та ефективний впливу на валютно-фінансову політику країн-учасниць Міжнародного Валютного Фонду. З цією метою у складі Фонду було створено спеціальний відділ валютних обмежень. [11. с. 232]

Коли був створений Міжнародний валютний фонд, було закладено шість головних цілей, які створені на основі стратегічних орієнтирів за для успішного

функціонування міжнародної фінансової системи. Ці цілі закріплені у статті 1 Статей Угоди Міжнародного валютного фонду:

1. Сприяти міжнародному валютному співробітництву через постійну міждержавну установу, яка надає механізм для консультацій та співпраці з міжнародних валютних проблем.

2. Сприяти розширенню та збалансованому зростанню міжнародної торгівлі та сприяти тим самим сприянню та підтримці високого рівня зайнятості та реального доходу та розвитку виробничих ресурсів усіх країн-членів як основних цілей економічної політики.

3. Сприяти стабільності обміну, підтримувати впорядковані механізми обміну між членами та уникати знецінення конкурентних курсів валют.

4. Допомогати у створенні багатосторонньої системи платежів щодо поточних операцій між учасниками та усуненні валютних обмежень, які гальмують зростання світової торгівлі.

5. За рахунок тимчасового надання загальних ресурсів Фонду державам-членам та при дотриманні адекватних гарантій створювати в них стан упевненості, забезпечуючи тим самим можливість виправлення диспропорцій в їх платіжних балансах без використання заходів, які можуть завдати шкоди добробуту на національному чи міжнародному рівні.

6. Відповідно до вищевикладеного, скоротити тривалість фінансової нерівноваги та зменшити її ступінь у міжнародних платіжних балансах держав-членів.[12]

Слід відмітити, що з початку функціонування Статей Угоди Міжнародного валютного фонду МВФ, значна їх частина зазнала змін, що знайшло відображення в двох поправках до статуту Фонду.

Так наприкінці 1960-х років з'явився запит на пошук нових та більш масштабного рішення проблеми міжнародної торгівлі у зв'язку з економічним розвитком держав-членів, що розвиваються, перегляду механізму коригування дисбалансу платіжного балансу держав-членів та проблемою забезпечення належної міжнародної ліквідності.[10 с. 37]

Щодо обмежувальної практики держав-членів що розвиваються, МВФ виступав проти тимчасових засобів, таких як контроль цін, обмеження на імпорт, множинні ставки та інші протекціоністські дії держав-членів. Досвід Фонду свідчить, що всі ці засоби сприяли серйозним спотворенням у розподілі ресурсів держав-членів що розвиваються. Натомість він сприяв коригуванню обмінного курсу, програмам внутрішньої стабілізації, більш вільній торгівлі та міжнародним платежам, а також моделям розподілу ресурсів, які б розширили та диверсифікували експорт. Крім того, він заохочував своїх членів, що розвиваються, залучати свої фінансові ресурси, щоб допомогти їм уникнути посилення обмежень, коли вони зіткнулися з труднощами з платіжним балансом.

Також тривали інтенсивні переговори щодо проблем з міжнародної ліквідності, В результаті котрих були запропоновані зміни до Статуту Фонду, вони були офіційно подані у 1968 році до Ради керуючих, а вже у липні 1969 року вони були офіційно затверджені необхідною кількістю членів. Ця перша поправка додала до діяльності МВФ важливий новий еквівалент і фактично дала Фонду додаткову мету. Він передбачав створення нового механізму спеціальних прав запозичення (СПЗ) та надав Фонду функцію управління міжнародною ліквідністю. Фінансові чиновники, у тому числі співробітники МВФ, сподівалися, що цей новий механізм забезпечить доповнення до існуючих золотовалютних резервів, та допоможе забезпечити належний рівень міжнародних резервів[10 с. 38]. Основний намір полягав у збільшенні ліквідності у світовій фінансовій системі і тим самим підтримці міжнародної торгівлі. Роль СПЗ як глобального резервного активу залишається дуже важливою оскільки він не був пов'язаний з жодною державою, тобто його емітент не є держава, а радше багатосторонньою міжнародна установа, він представляє собою більш стабільний актив для більшості держав у порівнянні з долларом чи будь-якою іншою валютою, тому що вона незалежна від окремої держави, і тому більше підходить щоб виконувати роль міжнародної валюти. Згідно з цією зміною до статуту МВФ, держави з більшою кількістю СПЗ, які не мають доступу до ліквідності з інших джерел, зможуть отримувати іноземну

валюту - перш за все долари США за допомоги співпраці з МВФ. Протестування та послідовне застосування СПЗ не відбулося автоматично серед держав. Цьому передували інтенсивні дебати на міжнародному рівні, які демонструють вкрай політизований вибір "валюти" МВФ. Обговорення велися з розбіжностями, переважно між країнами -членами Європейського економічного співтовариства (ЄЕС) та між ними та США. Наприклад, Франція була країною, яка явно прагнула до реформи міжнародної грошової системи не лише для того, щоб забезпечити більшу стабільність системи, але також і, головним чином, боротися з привілеєм США бути основним емітентом міжнародної валюти.

Однак набагато більше значення мала поправка 1978 року, яка оформила довгострокові зміни в політиці, діяльності і навіть організаційну структуру Фонду.

З 1 січня 1972 по 31 грудня 1978 року, ці сім років були найскладнішими та найважчими в історії існування Міжнародного Валютного Фонду. Спочатку настав період невизначеності, коли монетарні органи намагалися утримати валютні курси, узгоджені у грудні 1971 року, тоді через два роки, у березні 1973 року міжнародна система номінальної вартості валют повністю перестала функціонувати належним чином. В 1973 році нафтова кризи спричинила обвал номінальної вартості валют та запровадження майже всіх учасників механізмів обміну, що суперечать Статтям Угоди[14 с.21-22], але це були лише початкові проблеми, з якими довелося зіткнутися МВФ та світу в цілому. Починаючи з 1974 року світова економіка кардинально відрізнялася від попередніх 25-30 років. Тривожний стан світової економіки означав, що протягом решти 1970-х років члени МВФ страждали від найглибших економічних та фінансових проблем. В цей період у більшості членів МВФ інфляція досягла історично високих рівнів. Також відбулося різке зростання цін на сиру нафту, яка в свою чергу призвела до значного дефіциту платіжного балансу для всіх членів, за винятком кількох експортерів нафти, які, у свою чергу, раптом зіткнулися з великими профіцитами, що привело до інфляції валюти. Ці події припинили зусилля багатьох суб'єктів міжнародних фінансових відносин від домовленостей

про створення повністю нової реформованої міжнародної валютної системи, натомість вони вирішили змінити існуючі домовленості[10 с.111].

У відповідь на всі ці події МВФ зобов'язався переглянути свої функції і переорієнтувати свою діяльність. До грудня 1978 року набула чинності друга поправка до статей угоди, яка завершила зусилля з реформування системи. Міжнародні валютні угоди, що формуються з 15 серпня 1971 року, коли була припинена офіційна конвертованість долара, тепер санкціоновані міжнародним правом. Відповідно до положень оригінальних статей Угоди Міжнародного валютного фонду, кожен член МВФ брав на себе зобов'язання співпрацювати з Фондом у справі підтримання стабільності валютних курсів і запобігання конкурентних девальвацій валют. Вартість кожної валюти виражалася у золоті. Також держави-члени, які мають намір змінити вартість своїх валют, повинні були попередньо проконсультуватися з МВФ. У 1978 офіційна «прив'язка» валютних курсів до золота була скасована, була також знята і вимога про обов'язкові консультації з приводу зміни валютних курсів. Підсумовуючи, основні цілі другої поправки полягають в тому, щоб дозволити членам вибирати свої валютні механізми, мотивувати держав-членів до поступового зниження ролі золота у міжнародній валютній системі, зробити СПЗ основним резервним активом системи, модернізація валютних операцій і операцій взаємодій з установчими органами Фонду, внесення змін і забезпечення можливостей для можливих майбутніх змін в організаційній структурі Фонду і надання Фонду можливості адаптуватися до подальших змін в міжнародній валютній системі в майбутньому[14 с.4-10].

Наступні поправки до Статуту МВФ були менш суттєві. Так третя поправка вступила до чинності 11 листопада 1992 року, вона регулювала одне вузьке питання, а саме щодо дозволу МВФ призупинити право голосу держави-члена за певних умов. Ця поправка змінила текст розділу 2 статті 26, додавши положення про призупинення права голосу, а також додала до статті 12 новий пункт, що дозволяє відновити право голосу у Виконавчій раді[16].

У вересні 1997 року Рада керівників прийняла резолюцію про внесення четвертої поправки до Статуту МВФ, з тим щоб додати можливість Раді керівників спеціальне право на одноразовий розподіл СПЗ. Ця пропозиція дозволила зрівняти співвідношення між сукупними асигнуваннями СПЗ і квотами всіх членів за загальним контрольному показнику в 29,3 відсотка з метою подвоєння обсягу непогашених СПЗ до 42,87 мільярда. Це дозволило усім державам-членам МВФ брати участь в системі СПЗ на справедливій основі, тому що в 1997 існувало велика нерівність між новими членами, та старими членами особливо серед держав першого світу, так наприклад більше однієї п'ятої всіх держав-членів, що приєдналися до МВФ після загального розподілу в 1981 році, ніколи не отримували СПЗ[17]. Четверта поправка вступила в силу для всіх членів з 10 серпня 2009 року, коли Фонд підтвердив, що щонайменше три п'ятих членів МВФ (112 членів) з 85% загального числа голосів прийняли її. 5 серпня 2009 року Сполучені Штати разом зі 133 іншими членами підтримали поправку. Спеціальні асигнування в розмірі 21,5 млрд[18].

В 2010 у зв'язку з відновленням від фінансової кризи був попит на розширення інвестиційних повноважень МВФ, задля фінансування внутрішніх економік держав-учасниць, це стало приводом, щодо внесення поправки до Статей Угоди, і в лютому 2011 року ця поправка, котра стала п'ятою поправкою вступила в силу після її ратифікації членами Фонду з необхідною більшістю голосів[19 с.108].

З червня 2012 року і по квітень 2013 року Виконавча рада розглянула перегляд пакету заходів щодо реформ системи квот і управління ними, сам пакет містив три пункти. Зрештою держави-члени МВФ погодилися з першим пунктом, а саме запропоноване збільшення квот, таким чином. Другий пункт по суті збільшив базові голоси членів МВФ в три рази і створив механізм для збереження частки базові голосу від загальної кількості голосів, він також передбачав створення та призначення посади другого заступника Директора-виконавця. Ці два пункти в сукупності створили шосту поправку до Статей Угод Міжнародного Валютного Фонду. Також на обговоренні була третій пункт,

щодо прийняття поправки про реформу Виконавчої ради але пункт не набрав достатнього числа голосів, і, таким чином, цей пункт не був прийнятий і включений до шостої поправки[20 с.54-55].

Сьома і остання поправка до Статей Угоди Міжнародного Валютного Фонду про реформу правління вступило в силу 26 січня 2016 року. Поправка до Статуту передбачала створення повністю обраної Виконавчої ради МВФ. Ця реформа була важливим кроком в напрямку більш повного відображення в структурі управління Міжнародного Валютного Фонду зростаючу роль динамічно розвиваються держав з ринковою економікою. Вступ в силу цих реформ, як вважається зміцнив авторитет, ефективність і легітимність рішень МВФ. Так чотири великі держави що розвиваються з ринковою економікою - Бразилія, Китай, Індія і Росія увійшли в число 10 найбільших членів МВФ, а також реформа збільшила фінансову міць МВФ, подвоївши його постійні капітальні ресурси до 477 мільярда СПЗ (близько 659 мільярдів доларів США)[21].

1.2. Організаційна структура і основні підрозділи Міжнародного Валютного Фонду

Структурні, організаційні питання, а також розподіл компетенції між органами та комітетами МВФ регламентується ст. 12 розділу 1-8 Статей угоди Міжнародного Валютного Фонду та додатками до цієї Угоди, а також Внутрішніми розпорядчими нормами МВФ. Відповідно до ст. 12 розділу I Статуту Фонду складається із Ради керуючих, Виконавчої ради, Директора розпорядника і штату співробітників. Радою керуючих можуть створюватися дорадчі органи. Загалом найбільший вплив серед таких комітетів на діяльність МВФ мають такі дорадчі органи, як Міжнародний валютно-фінансовий комітет та Об'єднаний Комітет розвитку МВФ та Світового Банку.

Вищим директивним органом МВФ є Рада керуючих складається з одного керуючого і одного заступника керуючого від кожного держави-члена. Рада Керуючих відповідає за вибори або призначення директорів Виконавчої ради, голосування проводиться по пошті. Хоча рада делегує деякі зі своїх функцій Виконавчій раді, вона завжди зберігає деякі функції, такі як прийом нових

членів, розподіл СПЗ, питання збільшення квот, відкликання членів і поправки до статей угоди. Рада також виступає в якості вищого арбітра при тлумаченні статей угод МВФ. Рада керівників Міжнародного валютного фонду і Світового банку проводить щорічні наради в ході весняних і щорічних нарад МВФ. На цих нарадах головує керівники обох установ самого МВФ та Світового Банку, на яких вони приймають рішення по вирішенню поточних міжнародних валютно-фінансових питань та прийняттю резолюції[22, с.215].

Отже, відповідно до секції 2 статті 12 Статей Угоди Міжнародного Валютного Фонду Рада Керуючих має наступні повноваження:

- Право змінювати кількість квот.
- Розподіл спеціальних прав запозичення (СПЗ).
- Прийом нових членів до складу МВФ.
- Питання виходу з членства.
- Рада керуючих визначає розмір винагороди, яка виплачується директорам-виконавцям та їх заступникам, а також оклад і умови контракту Директора-розпорядника.
- Питання зміни або внесення правок до Статей Угоди Міжнародного Валютного Фонду.
- Будь які інші існуючі повноваження відповідно до Угоди Міжнародного Валютного Фонду, які не вказані та покладені безпосередньо на Раду керуючих, Виконавчу раду або Директора-розпорядника, автоматично покладаються на Раду керуючих[12].

Керуючі та їх заступники виконують свої функції без компенсації з рахунків МВФ, проте МВФ може покривати розумні витрати, пов'язані з їх участю в засіданнях.

Другим найважливішим органом МВФ є Виконавча рада, вона відповідає за діяльність Фонду та з цією метою здійснює всі повноваження, делеговані йому Радою керуючих згідно Статей Угоди Міжнародного Валютного Фонду. Виконавча рада складається з двадцяти директорів-виконавців, які обираються членами, а Директор-розпорядник виконує функції голови. Рада керуючих

більшістю в 85 відсотків від загального числа голосів може збільшити або зменшити число директорів-виконавців. З набранням чинності поправки про реформу правління 26 січня 2016 року, Виконавча Рада стала повністю обраною. Раніше, до цієї поправки, держави-члени, які мають п'ять найбільших квот, мали право призначати 5 Директорів-виконавців, а 19 обрались іншими країнами-членами. Вибори виконавчих директорів проводяться кожні два роки відповідно до положень, які приймаються Радою керуючих. Такі правила передбачають обмеження загального числа голосів, яке може бути подано за одного і того ж кандидата більш ніж одним членом. Також кожен вибраний керівник призначає свого заступника, який наділений всіма повноваженнями діяти від його імені під час відсутності.

Рада обговорює та бере участь в всіх аспектах роботи Фонду, починаючи з щорічних перевірок стану економічної ситуації у державах-членах МВФ і закінчуючи питаннями світової політики, що мають відношення до глобальної економіки. Рада зазвичай приймає рішення на основі консенсусу, проте іноді проводиться офіційне голосування. Голоси кожного члена дорівнюють сумі його базових голосів (рівномірно розподілених між усіма членами) і квот голосів. Таким чином, квота члена визначає його право голосу. Після більшості офіційних засідань Рада узагальнює свої думки в документі, відомому як підсумковий звіт.

Виконавча Рада приймає рішення шляхом голосування. Голосування в Виконавчій Раді зважується за відносними розмірами квот членів. Розділ 5 (а) статті 12 Статуту МВФ говорить, що "кожен член має двісті п'ятдесят голосів плюс один додатковий голос за кожен частину своєї квоти, еквівалентну сто тисячі спеціальних прав запозичення" Система голосування МВФ розподіляє право голосу на основі відносного вкладу членів в ресурси МВФ. "Базові" голоси - 250 голосів, що виділяються кожному члену незалежно від квоти, - надають невелике уніфікуючий вплив на розподіл голосів, частково компенсуючи вплив квот, і, отже, приносять користь членам МВФ з меншими квотами, тим що вони завжди мають гарантований вплив на роботу МВФ. Таким чином, частка цих

членів в загальній кількості голосів дещо перевищує їх частку в загальній квоті, а в разі членів з більш високими квотами спостерігається зворотна тенденція[24, с. 74-75].

Відповідно до статей угоди МВФ більшість рішень Виконавчого ради приймається більшістю поданих голосів. Однак ряд рішень вимагає особливого більшості в 70 відсотків або 85 відсотків від загального числа голосів. Для прийняття найбільш важливих рішень, таких, як прийом нових членів, збільшення квот, виділення спеціальних прав запозичення і внесення поправок до статей Угоди, потрібна більшість у 85 відсотків. З огляду на структуру голосування, тільки Сполучені Штати, Європейський Союз або групи інших груп, які голосують разом в якості блоку, можуть накласти вето на рішення, які вимагають 85-відсоткової більшості голосів.

Засідання Виконавчої ради можуть завершуватися або не закінчується прийняттям офіційного рішення. У тих випадках, коли відбувається така ситуація, питання наради зазвичай зазначаються в звіті обговорення Виконавчої Ради, підготовленому департаментом Секретаря МВФ. У тих випадках, коли офіційне рішення не приймається, підведення підсумків може мати силу офіційного рішення. Навіть якщо офіційне рішення приймається в кінці наради, зазвичай готується звіт обговорення для документального відображення контексту, в якому Виконавча рада прийняла рішення. У звіті можуть бути задокументовані будь-які істотні окремі думки членів засідання. Це не часто відбувається в ході обговорень на рівні держав, проте в разі обговорення питань діяльності в цілому, це є звичайною практикою. У тих випадках, коли обговорення того чи іншого питання у Виконавчій раді носить експериментальний або профілактичний характер прийняття будь-якого рішення, голова може виступити з заключними зауваженнями в кінці обговорення замість офіційного підведення підсумків обговорення.

В липні 2001 року був створений Незалежний відділ оцінки (НВО) Виконавчою радою для проведення об'єктивної та незалежної оцінки політики і операцій МВФ. Основна увага в ньому приділяється систематичним оцінкам

загальної політики МВФ, порівняльного міждержавного аналізу рекомендацій МВФ щодо економічної політики в контексті спостереження, а також підтримуваних МВФ економічних програм і оцінкам завершених державних операцій в міжнародній фінансовій системі. Ці дослідження доповнюють роботу по огляду та оцінки, що проводиться в рамках МВФ[24, с. 77].

Рада має ряд постійних комітетів, до складу яких входять директора-виконавці. Ці комітети реорганізуються кожні два роки після регулярних виборів директорів і на основі пропозицій Директора-розпорядника. В даний час існує 10 постійних комітетів, таких як:

- Комітет з порядку денного і процедур. Він сприяє розробці і безперешкодному здійсненню програми при роботі Виконавчої ради.
- Комітет з щорічного звіту. Він розглядає і виносить рекомендації Раді щодо формату і змісту річної звіту МВФ відповідно до положень Статей Угод Міжнародного Валютного Фонду і внутрішніх розпорядчих актів, а також з урахуванням обов'язку МВФ забезпечувати транспарентність в його діяльності та провідної ролі МВФ в міжнародній валютній системі.
- Комітет з питань бюджету. Він розглядає в широкому плані бюджетні пропозиції Директора-розпорядника і інші матеріали, поширені Директором-розпорядником щодо адміністративних бюджетів і бюджетів капітальних видатків МВФ.
- Комітет з адміністративних питань Виконавчої ради. Цей комітет розглядає аспекти адміністративної політики щодо осіб, які працюють в канцеляріях директорів-виконавців, і готує та представляє доповіді Виконавчої ради.
- Комітет з усного перекладу. розглядає та подає звіти та рекомендації Виконавчій раді з питань тлумачення, питання правового характеру надсилаються Комітету Виконавчою радою на прохання Директора-виконавця.
- Комітет з оцінювання, який ретельно стежить за функцією оцінки в МВФ і консулює Виконавчу раду з питань, що стосуються оцінювання фінансових та економічних звітів.

- Комітет по пенсіях. Вирішує питання загального характеру, що виникають у зв'язку з пенсійним планом персоналу МВФ.

- Комітет з етики. Розглядає питання, що стосуються кодексу поведінки співробітників МВФ, і може також давати вказівки директорам-виконавцям на їхнє прохання щодо етичних аспектів поведінки їхніх співробітників.

Також окремо від інших слід зазначити Міжнародний валютно-фінансовий комітет (МВФК), так як його повноваження набагато більше, фактично, він регулює політику МВФ в цілому. Міжнародний валютно-фінансовий комітет (МВФК), 24 членів якого є Міністрами фінансів чи Головами Центральних банків держави і груп держав, представлених у Виконавчій раді. У вересні 1999 року Рада керівників зміцнив і перетворив Тимчасовий комітет у Міжнародний валютно-фінансовий комітет (МВФК) з метою підвищення ефективності нагляду за діяльністю членів МВФ на політичному рівні.

МВФК залишається консультативним органом. Він консультує Раду керуючих і звітує перед ним з питань, що стосуються:

- Управління міжнародної валютно-фінансовою системою і її адаптація до сучасних вимог, включаючи безперервне здійснення процесу структурної перебудови, і зміни в глобальній ліквідності і передачі реальних ресурсів країнам, що розвиваються.

- Пропозиції Виконавчої ради про внесення поправок до статей угоди.

- Раптові заворушення, які можуть загрожувати стабільності міжнародної валютно-фінансової системи.

- Спеціальні прохання Ради керуючих.

Члени МВФК є керуючими МВФ, міністрами або іншими особами аналогічного рангу. Кожен член МВФ, що призначає Директора-виконавця, і кожен член або група членів, які обирають Директора-виконавця, мають право призначити одного члена МВФК і до семи асоційованих членів. Таким чином, МВФК має таке ж число членів і ті ж групи суб'єктів, що і Виконавча рада МВФ, хоча член МВФК не завжди є представником тієї ж країни, що і Директор-виконавець. На практиці МВФК обирає Голову з числа своїх членів, який

виконує свої функції протягом періоду, що визначається МВФК. Члени МВФК, їх асоційовані члени та виконавчі директори або їх заступники мають право бути присутніми на засіданнях МВФК, якщо тільки МВФК не прийме рішення про проведення більш обмеженої сесії. Крім того, Директор-розпорядник бере участь у всіх нарадах МВФК, і його можуть супроводжувати до двох співробітників, якщо сесія не буде носити обмежений характер. Секретар МВФ виконує функції секретаря МВФК. МВФК може запрошувати спостерігачів для участі в його засіданнях.

Після кожної наради МВФК публікує звіт, в якому підбиваються підсумки обговорень і визначаються стратегічні напрямки роботи МВФ в області політики на найближчу і середньострокову перспективу. На основі цього звіту Директор-розпорядник складає програму роботи МВФ на майбутні 6-12 місяців. Після обговорення у Виконавчій раді та внесення необхідних поправок програма роботи служить основою для роботи Виконавчої Ради та розкладу нарад в майбутній період. Тобто існує інтерактивний взаємозв'язок між роботою МВФК і роботою Виконавчої ради, в якому МВФК встановлює кожні шість місяців стратегічний напрямок подальшої діяльності на основі ретельного огляду прогресу, досягнутого Виконавчою радою в здійсненні його програми роботи в попередній період.

Другим дорадчим комітетом є Об'єднаний комітет МВФ і Світового банку. Цей комітет є спільним органом Фонду і МБРР на рівні міністрів Ради Керуючих МВФ і МБРР. Цей комітет має набагато менше значення ніж Міжнародний валютно-фінансовий комітет і обмежене коло повноважень. В жовтні 1974 року Ради керуючих МВФ та Світового банку заснували Об'єднаний міністерський комітет рад керуючих Банку та Фонду з передачі реальних ресурсів країнам, що розвиваються.

Комітет з розвитку виконує наступні функції:

- Проводить огляд процесу розвитку, приділяючи невідкладне увагу проблемам найменш розвинених країн і тих країн, що розвиваються, які найбільш серйозно постраждали від проблем платіжного балансу.

- Консультує Ради керуючих Світового банку та МВФ і надає їм доповіді з усіх аспектів передачі реальних ресурсів державам, що розвиваються у зв'язку з існуючими або потенційними угодами між ними, включаючи угоди, що стосуються міжнародної торгівлі і платежів, потоки капіталу, інвестицій та офіційної допомоги з метою розвитку.

- Вносить пропозиції щодо здійснення її висновків і на постійній основі проводить огляд прогресу, досягнутого в здійсненні цих пропозицій.

Членами Комітету розвитку є керуючі Світового банку та керуючі МВФ, міністри або інші особи аналогічного рангу. Вони призначаються по черзі на дворічний термін членами Банку і членами МВФ. Кожен член Всесвітнього банку або МВФ, який призначає або обирає Директора-виконавця, і кожна група членів Світового банку або МВФ, яка обирає Директора-виконавця, мають право призначити одного члена Комітету розвитку та до семи асоційованих членів. Комітет обирає одного зі своїх членів Головою і призначає Виконавчого секретаря. Комітет з розвитку не рідше одного разу на рік подає доповіді Радам керуючих МВФ та Світового банку. Він проводить свої засідання під час щорічних засідань рад керуючих і, крім того, у міру необхідності. На практиці Комітет, як правило, проводить свої засідання двічі на рік в той же час і в тому ж місці, що і МВФК. Президент Світового банку та Директор-розпорядник МВФ беруть участь у всіх засіданнях Комітету розвитку, забезпечуючи тим самим координацію роботи Комітету розвитку з роботою виконавчих рад МВФ і Банку. В кінці своїх засідань Комітет з питань розвитку випускає підсумковий звіт[24,с.74-75].

На протязі всієї історії комітети були невід'ємною частиною структури внутрішнього управління МВФ, хоча можна констатувати, що лише невелика частина робіт Виконавча Рада виконувалась у рамках комітету. Наприклад, за період з 2003 по 2007 рік у середньому проведено лише 24 засідання комітетів у рік порівняно з майже 400 засіданнями Виконавчої Ради[23, с.175-176].

Політику МВФ контролює Міжнародний валютно-фінансовий комітет (МВФК), 24 членів якого є Міністрами фінансів чи Головами Центральних

банків держави і груп держав, представлених у Виконавчій раді. Двічі на рік МВФК проводить засідання для надання Фонду рекомендацій, щодо загального напрямку його політики, а також внесення пропозицій, що стосується внесення змін до Статуту Фонду [52, с. 341]. Цей Комітет готує також рекомендації для Ради керуючих та розробляє заходи, які здатні протидіяти міжнародним факторам, що можуть загрожувати міжнародній валютно-фінансовій системі. Статутом Фонду не визначено компетенцію та повноваження МВФК, тому він залишається хоча і дорадчим, але важливим органом.

Головною адміністративною посадою МВФ є Директор-розпорядник, він головує у Виконавчій раді, але не має права голосу, за винятком вирішального голосу в разі рівного розподілу голосів. Він або вона обирається Виконавчою радою на п'ятирічний термін, який може бути продовжений. Директор-розпорядник, в свою чергу, призначає свого першого заступника і двох заступників для надання управлінської підтримки. За відсутності Директора-розпорядника Раду очолює один з його заступників. Директор-виконавець, обраний Радою, виконує функції Голови за відсутності Директора-розпорядника і заступників Директора-розпорядника, хоча це трапляється не часто. Директор-виконавець зберігає право голосу, коли він виконує обов'язки Голови. Директор-розпорядник є керівником оперативного персоналу МВФ і здійснює звичайну діяльність МВФ під керівництвом Виконавчої ради. В остаточному підсумку він несе відповідальність за всі аспекти внутрішнього управління та роботи установи, а також за його відносини і зв'язок із зовнішнім світом представляючи МВФ на міжнародних площадках або при перемовинах з державами або міжнародними організаціями. Три заступники Директора-розпорядника здійснюють загальний нагляд за відносинами МВФ з окремими державами-членами, головує на окремих засіданнях Виконавчої ради і здійснюють нагляд за роботою персоналу в конкретних сферах.

До складу Фонду входять ряд комітетів, Секретаріат технічної допомоги та наступні департаменти та відділення, які допомагають в функціонуванні МВФ:

- 6 територіальних департаментів (Департамент країн Африки; Департамент країн Азіатсько-Тихоокеанського регіону; Європейський департамент;
- Підрозділ МВФ в Європі;
- Підрозділ країн Близького сходу і Центральної Азії,
- Підрозділ країн Західної півкулі;
- фінансовий підрозділ;
- юридичний підрозділ;
- підрозділ зовнішніх зв'язків;
- Відділ кадрів;
- підрозділ з бюджетних питань;
- підрозділ з грошово-кредитних і фінансових систем;
- підрозділ розробки та аналізу політики;
- дослідницький підрозділ;
- статистичний підрозділ;
- підрозділ з міжнародних ринків капіталів.

Окрім підрозділів до структури Фонду входять 4 інститути, серед яких 3 регіональні (Об'єднаний інститут для Африки, Об'єднаний Віденський інститут, Сінгапурський регіональний інститут для підготовки кадрів) і головний інститут МВФ, який знаходиться в Вашингтоні і організує курси і семінари щодо підвищення кваліфікації державних службовців із держав-членів Фонду.

Отже, беручи до уваги все що згадано вище, ми можемо дати характеристику організаційної структури МВФ. По-перше можна виділити такі основні характерні риси структури МВФ: значною мірою позастатутне регулювання формування органів управління і визначення їх компетенції; наявність органу обмеженого членського складу; голосування при прийнятті рішень за принципом «зважених голосів»; достатньо розгалужена структура; наявність прогалин і недоліків у правовому регулюванні порядку створення, розподілі і здійсненні компетенції органами управління Фонду; наявність чисельних дорадчих органів і суттєвий їх вплив на діяльність МВФ.

Також, для кращого розуміння структури МВФ її можна побудувати у вигляді ієрархічного дерева:

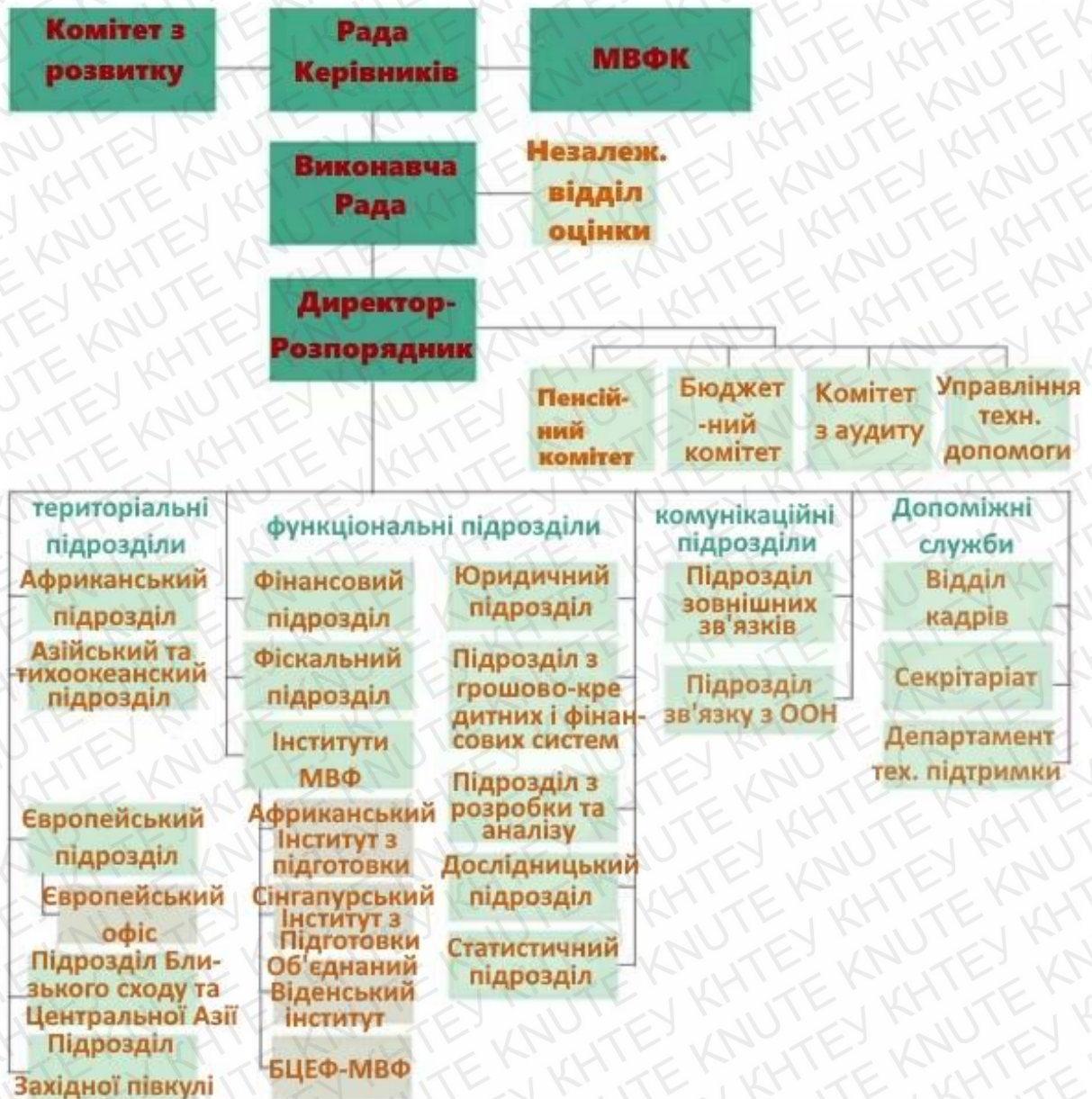

Рис. 1.1 Організаційна структура МВФ[24,с.80]

РОЗДІЛ 2

ФУНКЦІОНАЛЬНО-ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА МВФ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ПРАКТИЧНУ ДІЯЛЬНІСТЬ.

2.1. Нормативно-правова база діяльності Міжнародного Валютного Фонду

Як сказано вище, МВФ було створено на міжнародній валютно-фінансовій конференції ООН, що проходила з 01 по 22 липня 1944 р. в Бреттон-Вудсі. На цій конференції було ухвалено Статті Угоди про МВФ, яка набрала чинності 27 грудня 1945 р і є Статутом цієї організації, і відповідно є основоположним договором Міжнародного Валютного Фонду. Спочатку статті Угоди МВФ були прийняті 29 країнами, але сьогодні статут був підписаним і ратифікованим в цілому 190 державами-членами. Як статуту організації в статтях викладені цілі Фонду, які включають сприяння міжнародному валютному співробітництву через постійне представництво, що забезпечує механізм консультацій і співпраці з міжнародним валютним проблемам. У цих статтях також встановлюється мандат Організації та права і обов'язки її членів, її структура управління і роль її органів, і викладає різні правила операцій, включаючи правила, що стосуються здійснення операцій і операцій, пов'язаних зі спеціальними правами запозичення. Як було зазначено в першому розділі з моменту прийняття статуту в 1944 році, вже сім разів до нього вносилися поправки, остання з яких була набула чинності 26 січня 2016 року. Також, особливою частиною нормативно-правовим функціонуванням МВФ, є те, що статті доповнюються підзаконними актами Фонду, прийнятими Радою керуючих, які в свою чергу доповнюються правилами і положеннями, прийнятими Виконавчою радою.

Обов'язковою умовою участі будь-якої держави, яка бажає стати членом Міжнародного Валютного Фонду є підписання та ратифікація статуту МВФ. Наприклад Україна вступила до МВФ підписавши в 1992 р. Статті Угоди МВФ, і також згодом, після її ратифікації, проведення грошової реформи та введення в обіг національної валюти – гривні, Україна прийняла зобов'язання за ст. VIII Статуту МВФ, що свідчило про офіційне визнання України державою-членом

МВФ, а також міжнародне визнання гривні конвертованою за поточними міжнародними фінансовими операціями [25, с. 43].

Статті Угоди МВФ складаються з преамбули та 31 статті, та 13 доповнень, серед яких: квоти, перехідні положення щодо викупу, виплати додаткових внесків, золота і деяких операційних питань, положення щодо паритету валют, питання управління Виконавчою Радою та вибори виконавчих директорів, відновлення авуарів, припинення участі в Департаменті спеціальних прав запозичення, Розрахунок та ліквідація за рахунками з державами-членами, що виходять з Фонду, тимчасове позбавлення права голосу, спеціальне одноразове розподіл спеціальних прав запозичення.

У тій мірі, в якій міжнародні валютні відносини регулюються міжнародним правом, це право в значній мірі визначається положеннями Статей Угоди Міжнародного Валютного Фонду, тому можна сказати, що Статті Угоди Міжнародного Валютного Фонду, є найважливішим документом Міжнародного Фінансового Права [26, с. 289]. Відтак на 2021 рік кількість держав членів Фонду досягнула до 189 держав-членів ООН, та плюс Косово [27].

Будь-яке питання тлумачення положень Статей Угоди Міжнародного Валютного Фонду, що виникає між будь-якою державою-членом і Фондом або між будь-якими державами-членами Фонду, виноситься на розгляд Виконавчої Ради. Якщо дане питання особливо зачіпає конкретного державу-члена, що не має права на призначення виконавчого директора, така держава-член має право направити представника для участі в засіданні Виконавчої ради, на якому розглядається або обговорюється її прохання стосовно тлумачення норм, що має для неї особливе значення.

У тому випадку, коли Виконавчою радою було прийнято рішення про розгляд питання тлумачення Статуту МВФ, будь-який держава-член протягом трьох місяців з дня прийняття такого рішення може зажадати передачі питання до прямого розгляду Радою керуючих, рішення якого є остаточним. Будь-яке питання тлумачення, що передається до Ради керуючих, розглядається вже згаданим Комітетом Ради керуючих по тлумаченню, кожен член якого має один

голос. Рада керуючих визначає членський склад, процедури і те, якою більшістю голосів приймаються рішення Комітету. Рішення Комітету є також рішеннями Ради керуючих, якщо Радою керуючих, більшістю у вісімдесят п'ять відсотків від загального числа голосів, не буде прийнято протилежного рішення. До отримання результатів передачі питання до Ради керуючих, Фонд може, якщо він вважає це за необхідне, діяти на основі рішення Виконавчого ради.

При виникненні схожого спору між Фондом і державою, які вийшла з нього, або між Фондом такий спір передається на арбітраж в третейський суд, що складається з трьох арбітрів, один з яких призначається Фондом, другий - державою-членом або державою, які вийшли з Фонду, а третій є Суперарбітром, який, якщо сторони не прийдуть до іншої угоди, призначається головою Міжнародного суду, або таким іншим органом, який може бути запропонований інструкцією, прийнятої Фондом. Суперарбітр має всі повноваження вирішувати будь-які питання процедурного характеру в кожному випадку, коли між сторонами виникає суперечка з таких питань, це передбачено пунктом (с) стаття 12 Статей МВФ, але подібних випадків ще не було в історії МВФ.

Будь-яка пропозиція про внесення змін до Статуту МВФ, регулюється статтею 28. Так, відповідно будь-яка пропозиція яке надходить від держави-члена, керуючого або Виконавчої ради, передається голові Ради Керуючих, який виносить його на обговорення Ради керуючих. Якщо пропонується поправка затверджується Радою керуючих, Фонд поширює серед усіх держав членам циркулярним листом або телеграмою запит на предмет їх згоди з пропонуваною поправкою. Після того як три п'ятих держав-членів, що мають вісімдесят п'ять відсотків від загального числа голосів, висловлюють свою згоду з пропонуваною поправкою, Фонд засвідчує цей факт офіційним повідомленням, які направляються на адресу всіх держав-членів. Втім, незважаючи на вищезгадане, існують випадки, де для кого щоб ухвалити пропозицію щодо прийняття поправки, необхідна згода всіх держав-членів, до числа таких пропозицій відносяться наступні:

- права виходу з Фонду (Стаття XXVI, розділ 1);

- положення про те, що будь-яка зміна квоти держави члена не проводиться без його згоди (Стаття III, розділ 2 (d));
- положення про те, що будь-яка зміна в паритеті валюти держави-члена не може бути змінено інакше як за пропозицією такого держави-члена (Додаток 3, пункт 6).

2.2. Механізми нагляду, фінансування і кредитування, що використовуються МВФ

Як вже було зазначено вище відповідно до Статуту основні цілі МВФ включають 6 напрямів. Але на практиці зобов'язання цієї організації зі сприяння міжнародній валютній стабільності зводиться до двох основних функцій, нагляду за фінансовими і валютними умовами в державах-членах і в світовій економіці та фінансова допомога, з метою допомоги країнам подолати серйозні проблеми з платіжним балансом[12;28].

Держави-члени МВФ при вступу до організації погоджуються в якості умови членства, що вони «будуть співпрацювати з Фондом та іншими членами для забезпечення упорядкованих обмінних угод і сприяння створенню стабільної системи обмінних курсів». Зокрема, вони погоджуються проводити економічну і фінансову політику, яка призведе до впорядкованого економічного зростання при розумній стабільності цін, щоб уникнути безладних збоїв в міжнародній валютній системі, що не маніпулювати своїми обмінними курсами для досягнення несправедливої конкурентної переваги або перенести економічний тягар на інші країни, і слідувати політиці обмінного курсу, сумісної з цими зобов'язаннями відповідно до статті 4 Статуту МВФ[12]. І з метою підтримки стабільності і запобігання кризам в міжнародній валютній системі МВФ виконує функцію нагляду за політикою країн-членів, а також за національними, регіональними та глобальними економічними і фінансовими змінами через офіційну систему, відому як система нагляду. МВФ також надає консультації державам-членам і сприяє проведенню ними політики, спрямованої на зміцнення економічної стабільності, зменшення вразливості перед економічними та фінансовими кризами і підвищення рівня життя[29, с.3-6]. В рамках своєї

багатосторонньої функції нагляду МВФ щорічно публікує численні звіти про економічні умови і тенденції в світовій економіці. До них відносяться піврічні публікації, такі як: «Перспективи розвитку світової економіки», в яких наводиться аналіз стану світової економіки; Глобальний звіт про фінансову стабільність, в якому оцінюються світові фінансові ринки; Fiscal Monitor, який проводить огляд і аналіз стану державних фінансів в країнах-членах. МВФ також готує регіональні економічні прогнози і широкий спектр аналітичних результатів у всіх департаментах [30].

Види нагляду в МВФ відповідно до змісту та форми його проведення можна кваліфікувати на:

- Нагляд за країни. Нагляд за станом в окремих країнах є безперервним процесом, кульмінацією якого є регулярні (як правило, щорічні) всеосяжні консультації з окремими державами-членами, а також, у разі необхідності з проведенням обговорень між ними і МВФ. Консультації передбачені в статті IV Статей угоди МВФ. В ході консультацій за статтею IV група економістів МВФ відвідує країни для оцінки економічних і фінансових змін і обговорення економічної та фінансової політики країни з посадовими особами уряду і центрального банку. Співробітники місій МВФ також часто зустрічаються з парламентаріями і представниками ділових кіл, профспілок і громадянського суспільства. І врешті група представляє свої висновки керівництву МВФ, а потім представляє їх для обговорення Виконавчій раді. Висновки думок Комісії потім надсилаються уряду країни. Таким чином, думки світової фінансової спільноти і висновки експертів з великим міжнародним досвідом будуть враховуватися в національній політиці тієї держави. Висновки та результати обговорень в більшості випадках публікуються в прес-релізах і розміщуються на веб-сайті МВФ[31, с.17].

- Регіональний нагляд. Регіональний нагляд передбачає вивчення комітетами МВФ стратегії, що проводиться в рамках валютних союзів, наприклад зону євро, Західноафриканський економічний і валютний союз, Центральноафриканській економічне і валютне співтовариство і Східно-карибський валютний союз і тому

подібні валютні союзи[32,с.1,12-13]. Готуються також регіональні доповіді про економічні перспективи для обговорення економічних подій і ключових питань політики в географічних регіонах, наприклад Азійсько-Тихоокеанському регіоні, Європі, на Близькому Сході і в Центральній Азії, в країнах Африки на південь від Сахари і в Західній півкулі.

- Глобальний нагляд. Глобальний нагляд передбачає проведення Виконавчою радою МВФ оглядів глобальних економічних тенденцій і подій. Основні огляди засновані на доповідях World Economic Outlook, Global Financial Stability Report, які охоплюють події, перспективи та питання фінансової політики на міжнародних фінансових ринках, і доповідь Fiscal Monitor, в якій аналізується останні події в області державних фінансів. Всі три доповіді публікуються двічі на рік, а їх оновлена інформація може надаватися на щоквартальній основі[31, с.17].

У зв'язку з сьогоденною епідемією COVID-19 МВФ вже в 2020 почали розробляти нову методологію для вимірювання того, в якій мірі нагляд з боку МВФ в період після економічної кризи КОВІД-19 дозволив виявити ризики і ефективність заходів щодо пом'якшення наслідків з метою поліпшення фінансового та економічного стану держави під час кризи, захист уразливих груп населення, промислових фірм та фінансових установ. З цією метою було створено інтерактивну систему моніторингу COVID-19 МВФ, яка спирається на методи текстового аналізу, що застосовуються в консультаціях МВФ відповідно до статті IV Статуту МВФ в період 2019-2021 років. Через те що питання охорони здоров'я, підтримки вразливих груп населення та клімату отримували відносно невелику увагу в ході консультацій за статтею IV, проведених до 2019 року, при повному домінуванні фінансових питань в обговореннях, було прийнято рішення в наступних консультаціях, проведених в 2020 році і наступних, будуть приділяти значно більше уваги пандемії та захисту вразливих груп, питання зміни клімату і екологічно сталого розвитку також будуть одними з ключових елементів офіційних доповідей найважливіших посадових осіб МВФ, але як, зазначається в робочий документах МВФ, ці питання ще не мають

істотної присутності в двосторонньої діяльності МВФ з державами-членам в сфері нагляду[33;34].

Як згадано вище, дуже важливим питанням нагляду МВФ зараз є питання екології. Хоча МВФ бере участь в обговоренні проблеми зміни клімату принаймні з 2008 року, на стан 2021 року до сих пір відсутній систематичний звіт про те, як інтегрувати проблему зміни клімату в нагляд МВФ. Проблеми внутрішньої політики, пов'язані зі зміною клімату, такі як адаптаційні зусилля країн уразливих до зміни клімату, або рішення держав, спрямовані на забезпечення певного внеску на національному рівні країни відповідно до її зобов'язань, як учасника Паризької угоди про зміну клімату. Такі зобов'язання охоплюються двостороннім мандатом МВФ в області нагляду, отже, відповідно до цього ця тема також є важливою для консультацій за статтею IV в тих випадках, коли ці проблеми виходять за рамки макроекономічних питань. Пом'якшення наслідків зміни клімату є глобальною політичним завданням і тому знаходиться під багатостороннім наглядом[35]. Хоча, протягом з 2016 року (рік укладення Паризької угоди про зміну клімату) по 2021 рік, було встановлено, що в 105 державах-членах, незважаючи на нагальну необхідність скорочення викидів парникових газів для досягнення глобальних цілей в сфері клімату, в рекомендаціях МВФ з питань політики схвалюється або прямо підтримується розширення інфраструктури викопного палива. Крім того, як зазначають експерти з ActionAid USA та Bretton Woods Project фінансові та економічні рекомендації Фонду щодо реформи енергетичного сектора і скасування енергетичних субсидій з метою зміни попиту можуть створити додаткові перешкоди для ефективного переходу до екологічного енергетики в багатьох державах-членах МВФ[36].

Також, інноваційним в сучасному нагляді МВФ вимірювання за допомоги системи показників ризику зростання (орг - The growth-at-risk (GaR)), ця система пов'язує поточні макрофінансові умови з перспективами майбутнього зростання. Головною перевагою її використання є здатність оцінювати майбутнє зростання ВВП, кількісно оцінювати макрофінансові ризики з точки зору зростання і

стежити за еволюцією ризиків для економічної діяльності з плином часу окремих держав-членів. Використовуючи аналіз показників ризику зростання, посадові особи МВФ можуть дати кількісну оцінку ймовірності а також потенційні сценаріїв виникнення ризику, котрі можуть послужити основою для попереджувальних дій МВФ у співробітництві з державами-членами. Останнім часом підхід використання показників ризику зростання був включений в інструментарій макрофінансового нагляду Міжнародного валютного фонду. В контексті багатостороннього нагляду, та як частина Доповіді про глобальну фінансову стабільність. Система показників ризику зростання для глобального економічного зростання використовується з 2017 року на основі існуючих глобальних фінансових умов під час будь-якого аналізу МВФ. Від так, з 2017 по сьогоднішній день в контексті двостороннього спостереження було започатковано низку консультацій за статтею IV Статуту МВФ з використанням аналізу системи показників ризику зростання для поліпшення макрофінансового аналізу і політичних дискусій в середині МВФ[29].

Але, найбільшою, і основною діяльністю МВФ є фінансова допомога, коли держави-члени МВФ зазнають труднощів з платіжним балансом, викликані кризою рахункового балансу держави. МВФ не є установою, що займається питаннями розвитку, як наприклад Європейський Банк з Реконструкції та Розвитку і його кредитні інструменти не передбачають надання ресурсів в рамках проектного фінансування. Ресурси МВФ спрямовані на надання ліквідних коштів тим, хто опинився в ситуації незбалансованості платіжного балансу. Ці поступки робляться в конкретних умовах, пов'язаних з геополітичними рішеннями та принципами, якими керується МВФ[37, с.173-175].

В МВФ існувало дві основних кредитних домовленостей між МВФ та деякими країнами. Це Загальні угоди про запозичення (GAB), та нові домовленостей про запозичення (NAB). Загальні угоди про запозичення стосується засобу кредитування членів Групи десяти (G10), використання якого вже припинилося. Програма була створена у 1962 році, що дозволило

Міжнародному валютному фонду (МВФ) запозичувати кошти у центральних банків цих розвинутих країн. Капітал надавався як тимчасова позика країнам, які зазнають економічних труднощів, щоб вони могли уникнути кризових ситуацій. Наприкінці 2018 року GAB було скасовано після того, як держави-члени погодилися з тим, що вона вже не є корисною та ефективною угодою для них[38;39].

В свою чергу Нові домовленостей про запозичення (NAB) були запропоновані на саміті G7 в Галіфаксі в 1995 після мексиканської фінансової кризи. Зростання занепокоєння з приводу того, що для реагування на майбутні фінансові кризи може знадобитися значно більше ресурсів, спонукала учасників зустрічі на вищому рівні звернутися до Групи десяти та інших фінансово сильних країн із закликом розробити механізми фінансування, які б подвоїли обсяг коштів, наявних в рамках GAB. У січні 1997 року Виконавча рада МВФ прийняла рішення про заснування НПС, яке набуло чинності у листопаді 1998 року. В результаті NAB набув чинності 11 березня 2011, збільшивши максимальний обсяг ресурсів, доступних МВФ до 370 мільярдів СПЗ (близько 580 мільярдів доларів США на той час), в порівнянні з 34 мільярдів СПЗ до цього відповідно до умов GAB. Також для того, щоб зробити NAB більш ефективним інструментом запобігання кризам та управлінню ними, було прийнято рішення, що активація NAB, вимагає згоди держав-учасників, які представляють 85% усіх голосів відповідно до частки держав в капіталі МВФ, а також, до цього й схвалення Виконавчої ради МВФ[40;41].

Для надання державам членам сприяння у вирішенні проблем платіжного балансу використовуються кредитні програми МВФ, які призначені для стабілізації економіки і відновлення стійкого економічного зростання. Останнім часом основні напрямлення керуючих і виконавчих органів МВФ с питання розвитку і реформування кредитування полягали в тому, щоб доповнити традиційну роль МВФ щодо врегулювання криз додатковими інструментами для запобігання криз, особливо це актуально через пандемію COVID-19. У широкому визначенні МВФ здійснює два види кредитування – надання кредитів

із непільговими відсотковими ставками (на загальних умовах) і надання кредитів біднішим країнам на пільгових умовах з низькою або навіть в деяких випадках нульовою процентною ставкою[42. с.145-146].

Як правило, перед визначенням кредитної програми уряд держави-члена та МВФ домовляються про програму та супутню економічну політику держави, перш ніж кредитна угода країні почне діяти[43]. Зобов'язання країни щодо вжиття певних заходів політики, можуть мати безліч форм, як наприклад певні попередні дії, скасування контролю над цінами, встановлення мінімального балансу бюджету, встановлення верхньої межі державного боргу, встановлення цільових показників надходжень та витрат, зміцнення управління державними фінансами[44]. Наприклад після кризи 2008 МВФ випустив директивну записка щодо впорядкування структурних умов, в якій містився заклик до більш цілеспрямованого та стриманого застосування умов для структурних реформ фіскальної політики в країнах Південної Азії, яким МВФ надавало кредити [45, с. 3]. Сьогодні актуальним трендом через нехватку коштів для фінансування заходів щодо поліпшення впливу від епідемії COVID-19, надавання рекомендацій стосовно підвищення оподаткування шкідливої продукції. В аналітичному Центрі Глобального Розвитку зробили аналіз за останні 3 роки та знайшли 49 політичних зобов'язань у програмах МВФ з державами-членами стосовно оподаткування алкоголю, тютюну та безалкогольних напоїв з підвищеним рівнем цукру у 22 країнах. Більше половини цих зобов'язань стосуються тютюнових виробів та одна третина – алкогольних напоїв. Це приклад, як МВФ домовляється про зміну структури оподаткування також, до цього, досить популярним зараз є включено податкових заходів з приводу палива, які також можуть бути важливими джерелами надходжень держави з метою [46,с. 1,18]. Ця і подібні програма, лежить в основі тієї чи іншої кредитної домовленості, представляється Виконавчій раді Фонду в формі листа про намір, який направляє держава-член, яка бажає отримати кредитну програму і більш детально викладається в меморандумі між МВФ та державою одержувач кредитної програми[43].

Після досягнення розуміння і підписання меморандуму Виконавча Рада МВФ ухвалює політичні та економічні наміри країни та надає доступ до ресурсів МВФ одразу, або частками відповідно до пакету фінансування. Цей процес можна прискорити у рамках механізму надзвичайного фінансування МВФ, всього зараз в МВФ діє 8 основних програм:

1) Програма “стенд-бай” (Stand-By Arrangements (SBA)). Програма для вирішення короткострокових проблем платіжного балансу, усі держави-члени, які мають фактичні або потенційні потреби у зовнішньому фінансуванні, мають право на отримання цієї програми МВФ. Однак найчастіше ця програма використовуються державами-членами із середнім рівнем доходу, оскільки країни з низьким рівнем доходу мають цілу низку інструментів пільгового кредитування, адаптованих до їхніх потреб, програма діє до трьох років [47]. Наразі Україна є також учасником програми “стенд-бай”, як зазначаються Міністерством Фінансів України, що завдання програми це підтримці макроекономічної та фінансової стабільності, і охоплюватиме, такі сфери як: фіскальна політика; монетарна політика; політика фінансового сектору; енергетична політика та антикорупційна політика[48].

2) Інструмент “стенд-бай” (Standby Credit Facility (SCF)). Це пільгова програма, вона надає підтримку країнам з низьким рівнем доходу, які досягли загалом стійких макроекономічних позицій, але можуть відчувати епізодичні, короткострокові потреби у фінансуванні та адаптації, у тому числі спричинені потрясіннями. Програма підтримує економічні програми країн, спрямовані на досягнення, підтримку або відновлення стабільної та стійкої макроекономічної позиції відповідно до сильного та сталого зростання та скорочення бідності. Вона також надає політичну підтримку та може сприяти активізації іноземної допомоги з інших міжнародних фінансових організацій, програма може продовжуватися від 12 до 36 місяців.

3) Розширене кредитування (Extended Fund Facility (EFF)). Ця програма була створена для надання допомоги країнам, які зазнають серйозних проблем платіжних балансів через структурні перешкоди або повільні темпи зростання.

Розширене кредитування надає підтримку комплексним програмам, включаючи розробку економічних та фінансових заходів, необхідних для усунення структурних диспропорцій протягом тривалого часу. Програма затверджується на відносно тривалий час, а саме на строк до чотирьох років з метою здійснення глибоких та стійких структурних реформ[50].

4) Інструмент розширеного кредитування (Extended Credit Facility (ECF)). Інструмент розширеного кредитування створений також як і Розширене кредитування для підтримує економічні програми країн, спрямовані на просування до стабільного та стійкого макроекономічного становища відповідно до сильного та стійкого скорочення бідності та зростання економіки. може також сприяти мобілізації додаткової іноземної допомоги, загальний максимальний термін програми п'ять років[51].

5) Інструмент прискореного фінансування для надання екстреної допомоги (The IMF's Rapid Financing Instrument (RFI)). Надає швидку та доступну фінансову допомогу державам-членам, які мають гостру потребу в стабілізації платіжного балансу, без необхідності мати повномасштабну програму. Вона може надавати підтримку з метою задоволення широкого кола невідкладних потреб, у тому числі пов'язаних із різким підвищенням цін на сировинні товари, стихійними лихами, конфліктними та пост конфліктних ситуаціями та надзвичайними ситуаціями, зумовленими нестабільністю. Максимальний термін надання кредитування становить 5 років[52].

6) Інструмент прискореного кредитування (IMF Rapid Credit Facility (RCF)). Унікальний інструмент тим що він здійснюється у формі одноразових виплат державі. Він надає швидку, оперативну та пільгову фінансову допомогу державам з низьким рівнем доходу, які мають невідкладні потреби в стабілізації платіжного балансу, МВФ надає це кредитування без висування будь-яких умов постфактум. Вона може надавати підтримку в різних обставинах, включаючи потрясіння, стихійні лиха і надзвичайні ситуації, викликані нестабільністю[53].

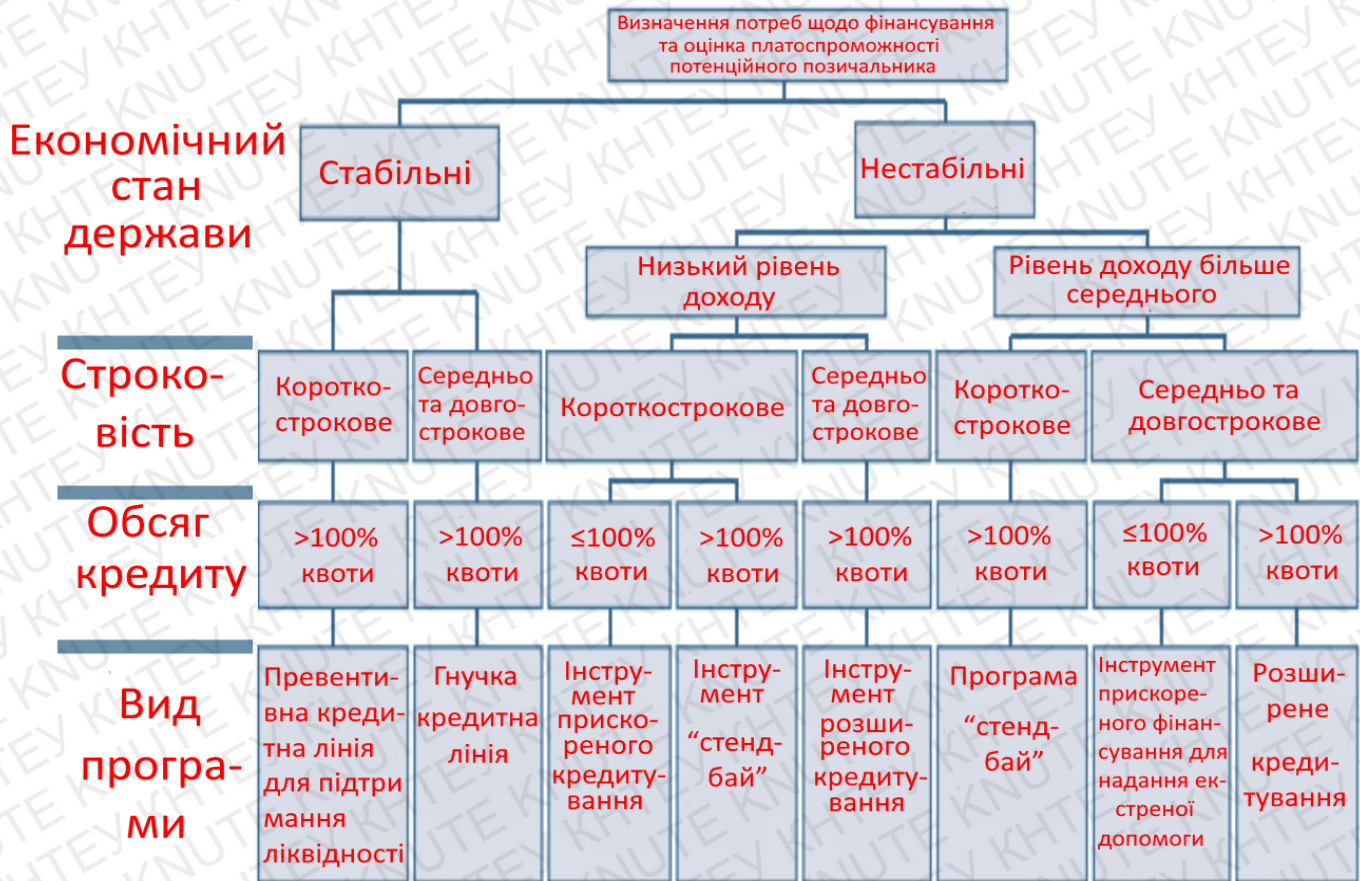
7) Гнучка кредитна лінія (Flexible Credit Line (FCL)). Цей інструмент був створений у рамках реформ МВФ для кредитування країн, які стикаються з

нестачею коштів. Ціль полягає в тому, щоб кредитування здійснювалося з урахуванням різних потреб та умов держав-членів. На сьогоднішній день у п'яти країнах – Колумбії, Мексиці, Перу, Польщі та Чилі – діють механізми гнучкої кредитної лінії. У період підвищеного ризику гнучка кредитна лінія надає цінну підтримку цим країнам та сприяла зміцненню довіри на ринку. Видача коштів у рамках гнучкої кредитної лінії може бути здійснена відразу після її затвердження або відкладена на певний час – для протидії викликам у майбутньому, тобто держави можуть самі вирішувати коли брати кошти з резервуарів МВФ. Умови користування кредитами, що надаються у межах гнучкої кредитної лінії, схожі на програму “стенд-бай”, про яку згадано вище. Фонд встановлює додаткову комісію на суму затверджених, але не виданих траншів. Термін повернення позики є тотожним до програми кредитування “стенд-бай” і становить 3–5 років, але контроль за спроможністю країною-позичальником виконувати зобов’язання є менш суворим порівняно з вимогами програми “стенд-бай”[54].

8) Превентивна кредитна лінія для підтримання ліквідності (Precautionary and Liquidity Line (PLL)). Забезпечує фінансування для задоволення фактичних або потенційних потреб країн у галузі платіжного балансу за допомогою раціональної політики, яка усуває деякі вразливості економіки. Вона покликана служити допомогою, що сприяє врегулюванню кризових ситуаціях. Процентна ставка є ринковою і визначається аналогічно до умов програми “стенд-бай”. За залишком невикористаної суми позики встановлена комісія. Превентивна кредитна лінія відкривається на термін від 6 місяців до 2 років на суму від 250 до 500 відсотків квоти країни – учасниці МВФ. Термін повернення позики становить 3–5 років. На сьогоднішній день цю програму використовують три країни – Республіка Македонія, Марокко та Панама[55].

Олександр Петрик та Віталій Батковський у своїй роботі «Фінансові програми Міжнародного валютного фонду для надання фінансової допомоги країнам» схематично відобразили логічну модель вибору однієї з 8 програм МВФ залежно від економічно-фінансового стану, економічних цілей держави та від бажаного обсягу кредитування.

Рис. 2.1 Схема вибору кредитної програми МВФ [56, с. 14]

В цілому, вивчаючи фінансово-кредитну діяльність МВФ, можна стверджувати, що МВФ має досить гнучку та різнобічну систему фінансових інструментів для надання державам-членам фінансової допомоги відповідно до їх потреб. Кожен із цих фінансових інструментів має свої переваги і недоліки, тому їх ефективність необхідно розглядати в контексті окремої взятої країни та ситуації, через те, що їх підписують для досягнення різних цілей, наприклад надає допомогу країнам, що постраждали від криз, щоб стабілізувати ситуації, та дати час на проведення структурної економічної та фінансової перебудови з метою відновлення економічної стабільності та зростання. Крім того, фінансово-кредитна діяльність МВФ забезпечує попереджувальне фінансування з метою запобігання кризам та страхуванню від них. Також дослідивши інструментарій кредитування МВФ, можна констатувати, що ці механізми не є стійкими, а вони постійно вдосконалюється з метою задоволення потреб держав-членів.

2.3. Основні проблеми діяльності МВФ як міжнародної фінансової організації

МВФ існує вже 76 років, і за цей час, як було зазначено в минулих розділах було проведено багато реформ зі сторони органів МВФ. Реформи були пов'язані так і з його управлінням, так і з практичними функціями, наприклад реформування процесу нагляду та умовами кредитування, з метою покращення та зміцнення представництва країн, що розвиваються. Навіть після тих структурних реформ, проведених за 76 років, МВФ зазнає різкої критики з боку вчених юристів-міжнародників, економістів, політиків та різних громадських груп з багатьох причин.

МВФ критикують за застосування "універсального підходу" до розробки макроекономічних програм, що ігнорує політичні та економічні труднощі країн-позичальників на шкоду їхнім потребам. І це означає що заходи, які вимагає МВФ зробити відповідно до підписаних меморандумів щодо надання позик підривають суверенітет країн-позичальників[57,с. 25]. Також стверджується, що жорстка макроекономічна політика, нав'язана МВФ, не тільки не допомагає, а й робить економіку держави ще гіршою. Наприклад експерти з Південно-східної Азії, стверджують, що така політика породжує нерівність у розподілі та ігнорує соціальні аспекти добробуту країни. Як приклад Південна Корея під час кризи 1997 року була другою країною за економічними показниками в своєму регіоні, незважаючи на це, МВФ під час переговорів з кредитної програми наполягав на застосуванні ті ж самі механізми та засоби боротьби регулювання, що і країнам, які страждають на високу інфляцію. В результаті, як стверджують експерти з економічних питань, МВФ викликав рецесію, підвищивши відсоткові ставки, що призвело до більшої кількості банкрутств та безробіття[58,с.289-292]. Ця ситуація є прикладом "універсального підходу", коли МВФ використовує єдиний шаблон дій для всіх держав, не враховуючи їх особливості. Але слід зазначити, що сьогодні, коли світ зикнувся з глобальною кризою COVID-19 ми бачимо, що МВФ працює по-іншому. Виконавча рада МВФ затвердила створення лінії короткострокової підтримки ліквідності держав-членів з високими

економічними показниками для короткострокової підтримки їх платіжного балансу, з метою подальшого зміцнення глобальної системи фінансової безпеки в рамках заходів Фонду в боротьбі з наслідками COVID-19, аналізуючи і фінансово-економічні показники, і на рівень епідемічної загрози, не створюючи один єдиний план дій для кожної країни [59].

Також проблема діяльності МВФ полягає в тому, що його рятівні заходи створюють проблему того, що держави, які користуються кредитними програмами, в них гальмуються стимули для розвитку. Це виникає, коли люди, які займають офіційні пости в державі отримувачі кредитів, можуть поводити безрозсудну політику, тому що, вони знають, що інструменти, які надаються МВФ їх врятують, якщо економічна та фінансова ситуація буде критично погіршуватися. Рятівні заходи МВФ дають зрозуміти урядам, які займаються неефективним управлінням економікою, що їхні погані результати в них не буде політичної відповідальності за це, тому що МВФ прийде їм на допомогу. Це також спонукає інвесторів робити ризиковані спекулятивні ставки, тим самим заохочуючи нестабільність національної економіки. Але як зазначають офіційні була серйозно перебільшена деякими спостерігачами. Але експерти зазначили що слід враховувати подібний сценарій під час обговорення можливих реформ МВФ. Також у більш загальному плані важливо розглянути вплив як доступності кредитування МВФ, так і розробки підтримуваних МВФ програм, які будуть стимулювати розвиток, при якому урядовці будуть досягнення цілей цих програм[60, с.3-4,28].

МВФ має проблему з відсутністю реального механізму підзвітності. Ця проблема також ускладнюється минуло згаданими проблемами, коли МВФ працює з відібраними співробітниками над розробкою програм та пакетів позик, не маючи глибоких експертних знань про державу-позичальника. І виходить так, що МВФ має критичне значення для світу як міжнародна фінансова установа, але в той самий час організація не піддається до громадського контролю та незалежної оцінки[61,с.569-570]. Як зазначалося в минулому розділі для вирішення питання про підзвітність та проведення об'єктивної та незалежної

оцінки питань, що стосуються МВФ, у липні 2001 року було створено Незалежний відділ оцінки. Хоча Незалежний відділ оцінки вже здійснило кілька проектів з оцінки, які свідчать про готовність МВФ забезпечити більш високий рівень підзвітності перед громадськістю, він в той самий час не є зовнішнім органом. Директор Незалежний відділ оцінки призначається виконавчою радою МВФ і може бути у будь-який час звільнений Виконавчою радою. Крім того, всі співробітники відділу приймаються на роботу відповідно до умов Ради Керівників[62,с.79]. Але не можна сказати що МВФ є закритою, нетранспарентною організацією, яка діє за завісою таємності. МВФ дає детальну інформацію про свої операції, наприклад публікації інформацію про використання його ресурсів, управлінці МВФ читають доповіді про власні програми, та розміщують на веб-сайті МВФ інформацію про фінансове становище кожного члена у формі щоквартальних фінансових звітів[63].

Одна з головних критик на адресу МВФ полягає в тому, що він нібито служить інтересам лише багатих країн, а не бідної більшості у світі, що Рада Керівників керована меншістю багатих країн, в якій держави, які найбільше залежні від фінансово-кредитних операцій Фонду, практично не мають можливості брати участь у її діяльності. На відміну від демократичної системи, де кожна держава-член мала б рівний голос, як наприклад Генасамблея ООН, МВФ же працює як акціонерне товариство, де багаті країни домінують у прийнятті рішень у МВФ[64,с.375-378]. Це відображення у іншій проблемі МВФ, а саме у виваженій системі голосування Фонду, в якій заможні країни мають більше голосів, оскільки вони платять більше у системі квот. Незважаючи на те, що в результаті чотирнадцятого загального перегляду квот МВФ 2016 року частка голосів чотирьох країн, що розвиваються, а саме Індії, Китаю, Російської Федерації та Бразилії, збільшилася, вони увійшли до числа 10 найбільших акціонерів МВФ[65].

Однак нинішня формула визначення відносного становища економіки у світі є недосконалою, і в ній передано кілька розвинених країн, незважаючи на зниження їх частки у світовому ВВП, особливо після глобальної фінансової

кризи 2007 - 2009 років. Тому існує запит у більш простій та транспарентній формулі для зміни балансу квот та виборчих прав, щоб вона справді відображала відносне становище економіки у світі. Крім того, неможливо провести будь-які реформи нинішньої системи квот, оскільки для цього потрібні понад 85% загальної кількості голосів. За наявності на 2021 рік 16,50% голосів у Сполучених Штатах[66], що буквально унеможливорює реформування квоту без згоди Сполучених Штатів, де-факто вони володіють правом вето на рішення по перегляду квоти.

Так діяльність МВФ дуже сильно прив'язана не до об'єктивних економічних факторів, а суб'єктивних політичних факторів, які можуть сприяти чи перешкоджати прийняттю того чи іншого рішення стосовно тієї чи іншої держави-члена, або взагалі всього курсу розвитку Міжнародного Валютного Фонду. Це включає і загальну кількість голосів, представлених державами, які можуть постраждати відсутність репрезентативності. Таким чином, якщо лише власні інтереси окремих держав визначають їхню підтримку чи опозицію тому чи іншому конкретному варіанту рішення заснованому не на об'єктивній користі для організації та світової фінансової системи, а на особистих корисливих мотивів держави, то це впливає на ефективність прийняття рішень та функціонування організації досить негативно. І так може статися ситуація, коли будь-яка зміна, внаслідок якої США втратить свої позиції в МВФ, то вони, так як вони мають загальну кількість голосів понад 15 відсотків, можуть зробити рішення не в свою користь нездійсненою. Наприклад пропозицію, яка призведе до скорочення частки голосів Сполучених Штатів менш ніж ці 15%.

Разом з тим, слід зазначити, що концепція політичної доцільності в рішеннях та деяких відносинах в рамках МВФ, є оправданою, тому що, держави і існують для того, щоб захищати власні егоїстичні інтереси. І це треба враховувати будь-якому юристи-міжнароднику, що інколи систему створюють не для найефективнішої роботи, а за для задоволення потреб найбільших міжнародних правотворців, як наприклад в ситуації за Радою Безпеки ООН. Але у міру підвищення обізнаності з цією проблемою, то на думку автора сила таких

моральних критеріїв, як демократія та інституційна ефективність, може зрости порівняно з національними інтересами окремих держав.

На додаток до закликів до більшої представленості країн з низьким рівнем доходу у Виконавчій раді, Організації громадянського суспільства (Civil Society Organizations) історично вимагали реформ прийняття рішень шляхом введення голосування з подвійною більшістю, де прийняття рішення МВФ вимагатиме більшості акціонерів та держав-членів одночасно, що дасть країнам, що розвиваються, велику роль у цих процесах. [67,с.20-21]. Тобто, при такій системі, якщо існує пропозиція, то паралельно йде підрахунок, і за кількістю відсотків відповідно до існуючих СПЗ, де наприклад США має 16% голосів. Другий підрахунок, не враховує кількість СПЗ, і в США буде лише один голос з ста дев'яноста держав-членів.

Недостатня представленість країн з низьким та середнім рівнем доходу у виконавчих радах посилюється історичною «джентльменською угодою» між Сполученими Штатами та європейськими країнами, в якій Фонд та Банк очолювали громадянин Європи та США відповідно з моменту їх виникнення. З моменту свого створення європейські члени та Сполучені Штати змовилися дозволити Європі призначити главу МВФ. Протягом усієї історії Фонду його керуючий директор був європейцем. Крім того, рада МВФ надмірно представлена європейськими головами, які відіграють важливу роль у відборі 10 із 24 виконавчих директорів. Ці механізми застаріли і мають бути швидко замінені. Одним із найважливіших шляхів зміцнення легітимності Фонду могло б стати прийняття сучасної, відкритої та транспарентної процедури відбору Директора-розпорядника для включення до його складу кандидатів, відібраних на основі їхніх заслуг, без обмежень громадянства. Громадянське суспільство давно закликало замінити цю непрозору систему прозорим процесом з урахуванням заслуг. Проте призначення у квітні 2019 р. президента Світового банку Девіда Малпаса – громадянина США, який не мав протидії головній посаді в Банку, – продемонструвало, що джентльменська угода залишається чинною, незважаючи на протидію громадянського суспільства [68].

Головна перевага підходу, що базується на базових голосах, полягає в тому, що збільшення базового числа голосів забезпечує значні вигоди для держав-членів, що розвиваються, а також особливо для країн з найменшою кількістю голосів. Однак наслідки для країн, що розвиваються в цілому, для концентрації влади і для симетрії системи голосів стають значними лише при мінімальному голосі в 25 відсотків і суттєвому - лише в 50 відсотків. але не далі однією з важливих політичних перешкод є те, що цей варіант має систематичний негативний вплив саме на ті країни, які найактивніше беруть участь у перегляді квот, а саме на ті країни, які мають найвищі квоти. Загалом лише 37 країн програють у результаті збільшення базової кількості голосів, що становить одну п'яту від загальної кількості членів[69,с.18-19].

Також, міжнародна неурядова організація Human Rights Watch вказує на недостатню прозорість щодо надзвичайних позик під час COVID-19. Проаналізувавши, наскільки добре чотири уряди – Єгипет, Нігерія, Камерун та Екватор – реалізували заходи, включені до їхніх кредитних угод. У період із січня до березня 2021 року організації проаналізували документи, опубліковані цими урядами, а також кредитні угоди та інші документи, опубліковані МВФ. В результаті, експерти прийшли до висновку, що під час роботи, МВФ не забезпечує належним чином, щоб уряди, які одержують кошти, приймали конкретні та прив'язані до термінів зобов'язання в рамках кредитних угод пов'язані з епідемією. Також не ведеться достатньої роботи з урядами з метою уточнення та деталізації найкращої практики виконання зобов'язань щодо забезпечення прозорості, у тому числі щодо доступу користувачів та інформації про внутрішні показники держав. В результаті, зобов'язання щодо прозорості є не досить конкретними. Внаслідок цього види інформації необхідні для економічного аналізу, що розкривались урядами які отримували допомогу, їх інформації стосовно періоду часу і рівню деталізації сильно різнилася[70].

Висновки

У результаті проведеного автором дослідження, виконаного на основі аналізу чинного міжнародного законодавства, зокрема Статуту МВФ та її внутрішніх правових та організаційних актів, міжнародного досвіду та практики його застосування державами членами, зокрема, з структурно-організаційною системою МВФ, а також її діючими кредитними програмами МВФ, а також теоретичного аналізу наукових праць в сфері міжнародного фінансового правового регулювання, автором було сформульовано низку висновків, пропозицій і рекомендацій, спрямованих на удосконалення роботи Міжнародного Валютного Фонду, як однієї з найбільш значних міжнародних фінансових організацій в світі. Серед основних висновків, можна зазначити наступні:

1) На основі проведеного історико-аналітичного дослідження передумов створення МВФ слід зазначити, що затвердження на Бреттон-Вудській конференції 1944 року угоди про створення міжнародної валютної системи стало результатом першої серйозної правової інституціоналізації міжнародних фінансових та валютних відносин на багатосторонньому, універсальному рівні. І всій новоутвореній міжнародній фінансовій системі МВФ став одним із найважливіших структурних елементів. Також, слід зазначити що правовий режим міжнародної валютної системи, та окремо МВФ з його обов'язковими нормами та правилами, створений на Бреттон-Вудській конференції, неодноразово змінювався, тому можна стверджувати, що створена система досить гнучка, так змінювались навіть найважливіші положення, наприклад змінюючи роль золота та долара США у валютно-обмінному та стабілізаційному забезпеченні міжнародної фінансової системи. Відповідно за більш ніж 70 років пристосовувалися й правові форми співпраці МВФ з державами – членами в процесі отримання фінансової допомоги. Але в той самий час, основні практичні цілі МВФ є незмінними, а саме підтримання стабільності валют та упорядкування валютних відносин між державами-членами.

2) МВФ має складну організаційну структуру, яка еволюціонувала разом із загальними змінами у міжнародному праві та світовій економіці, що дозволило організації зберегти центральну роль у міжнародній фінансовій архітектурі. Даючи характеристику організаційної структури МВФ можна виділити такі її характерні риси: значною мірою позастатутне регулювання формування органів управління і визначення їх компетенції, таким чином, відсутній чіткий поділ відповідальності між Радою Керівників та Виконавчою радою або, у деяких випадках, між Виконавчою радою та Міжнародним валютним і фінансовим комітетом. Дублювання роботи в одних й тих самих сферах та прогалини в інших, можуть знижувати дієвість та ефективність МВФ. У статтях угоди МВФ не проводиться чіткого розмежування обов'язків Виконавчої ради та Ради МВФ щодо діяльності МВФ. Голосування при прийнятті рішень відбувається за принципом «зважених голосів», в той самий час, частка голосів наділяється в залежності, від рівня фінансового впливу держави, тобто, її можна порівняти з акціонерним товариством, де найбільший аукціонер, має більше всього впливу при прийнятті рішень. Також в МВФ наявні чисельні дорадчі органів і комітетів, з суттєвий впливом їх на діяльність МВФ. І слабка підзвітність, через вплив Ради Керівників на Незалежний відділ з оцінки.

3) МВФ виконує різні форми діяльності, їх можна поділити на: інспекції, консультації, надання послуг та технічної, інформаційної допомоги та підтримки. Но сьогодні найбільш важливою та вагомою з поміж всіх форм діяльності є фінансування. МВФ надає фінансову допомогу країнам-членам у рамках різноманітних механізмів фінансування, МВФ має досить гнучку та різнобічну систему фінансових інструментів для надання державам-членам фінансової допомоги відповідно до їх потреб. Кожен із цих фінансових інструментів має свої переваги і недоліки, тому їх ефективність необхідно розглядати в контексті окремої взятої країни та ситуації. Крім того, фінансова-кредитна діяльність МВФ забезпечує попереджувальне фінансування з метою запобігання кризам та страхуванню від них. Також дослідивши інструментарій

кредитування МВФ, можна констатувати, що ці механізми не є стійкими, а вони постійно вдосконалюється з метою задоволення потреб держав-членів.

4) Завдяки своїм кредитним угодам МВФ допомагає вирішити проблеми платіжного балансу, а також домогтися і підтримувати стійке, ефектне економічне зростання серед своїх держав-членів. Результати, отримані в результаті різних досліджень, свідчать про те, що механізми кредитування МВФ, схоже, позитивно впливають на платіжний баланс, але негативно впливають на економічне зростання. Саме тому можна стверджувати, про важливість МВФ як міжнародної фінансової організації.

Але, в той самий час, наведені автором приклади проблем деяких аспектів діяльності МВФ в кінці другого розділу, дозволяють стверджувати, що правова система МВФ, як і будь яка інша міжнародна правова система не ідеальна. Тому з метою удосконалення чинної правової-організаційної бази Міжнародного Валютного Фонду, автор пропонує внести наступні зміни та доповнення до Статуту та внутрішньо-організаційної бази МВФ:

1) Головною проблемою МВФ, є нерівність суб'єктів у прийнятті рішень, через прив'язку голосів до фінансово-економічного впливу держави. Питання всеосяжного перегляду режиму квот, голосів та представництва МВФ, досить багатогранне, не має одного єдиного рецепту, як подолати цю проблему. Але автор пропонує три варіанта розв'язання проблеми. Це може бути продовженням політики збільшення базової кількості голосів до встановленого відсотка, це несуттєво збільшить вплив фінансово слабких держав, але це буде дуже повільний процес, і це зменшить вплив великих гравців лише через десятиліття; Друга можливість, це перехід до варіанта базування голосів не на квоті СПЗ, а на рівню ВВП, однак, це справді набагато збільшить вплив декількох країн, що розвиваються, особливо Китаю, Індонезії, та Індії, але погіршить ситуацію для інших країн що розвиваються, зокрема, України. Третій варіант, вже був згаданий, це прийняття системи голосування з подвійною більшістю голосів. Така система буде дуже вигідною для країн які розвиваються, тому що це в якісь мірі урівнює права всіх держав-членів МВФ. Але треба розуміти, що МВФ

потрібно працювати з одної сторони за принципом суверенної рівності держав, але також, і є потреба в існуванні прав і можливостей кредитора. Тому що, діяльність МВФ залежить від розвинених держав як США, і якщо США і подібні країни втратять інтерес до МВФ, то це може спричинити повну недієздатність МВФ до функціонування.

2) Рада керуючих могла б переглянути правої структури Незалежного відділу з оцінки, щоб зробити його більш незалежною від виконавчої ради МВФ. Це можна зробити за рахунок більшої відкритості та підзвітності його органів шляхом зміни органу, який призначає директора НВО, наразі він призначається виконавчою радою МВФ і може бути у будь-який час звільнений нею. Автор пропонує передати повноваження призначення директора НВО Раді Керівників, крім того, голосування за призначення директора НВО потрібно проводити без використання принципу зваженої кількості голосів. Також, пропонується надати директору НВО певний строк у кілька років, упродовж якого, його не можна буде звільнити. Це унеможливить тиск на нього з погрозою звільнення з боку основних органів МВФ. Це важливо, тому що, більш структурно невіддільний Незалежний відділ з оцінки дозволить підвищити ефективність МВФ в цілому, а також рішення Виконавчої Ради будуть більш прозорими.

3) МВФ має зосередитися на своєму нагляді за валютною політикою своїх членів та виконання ними зобов'язань транспарентності. На думку автора, МВФ не повинен поширювати свій нагляд на сфери діяльності держав, в яких він не має реальної влади, такі як структурні питання внутрішньої організації економіки всередині держав-членів, питання корпоративного управління. Водночас, діяльність МВФ щодо нагляду має бути не універсальною, а повинна здійснюватися з урахуванням особливостей внутрішньої соціальної та економічної політики держав. Це по-перше, зробить нагляд більш ефективним, тому що, дозволить аудиторам зосередитися на більш важливих речах, а по-друге, індивідуальний підхід в нагляді дасть можливість уникнути або підготуватися і зменшити негативні наслідки від регіональних фінансових криз, таких як Азійська фінансова криза 1997р.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. International Monetary Fund. External Relations Dept., & Relations, I. M. F. E. (1965). Finance & Development, September 1965. International Monetary Fund. 72 с.
2. Vonyo, T. (2019). Recovery and reconstruction: Europe after WWII. VOX, CEPR Policy Portal. <https://voxeu.org/article/recovery-and-reconstruction-europe-after-wwii>
3. The international monetary system after the financial crisis (2011). Occasional paper #123. Frankfurt am Main: European Central Bank.
4. Steil, Benn. The Battle of Bretton Woods: John Maynard Keynes, Harry Dexter White, and the Making of a New World Order. Princeton and Oxford: Princeton University Press. 2013.
5. de Vries, M. G., & Horsefield, J. K. (1969). The International Monetary Fund 1945–1965 Volume II: Analysis. International Monetary Fund. С. 621
6. Boughton, J. M. (1998). Finance and Development. Finance and Development | F&D. <https://www.imf.org/external/pubs/ft/fandd/1998/09/boughton.htm>
7. Козюк В. В. Кейнсіанство - ідеологія, риторика і маніпуляція. [Електронний ресурс] / Віктор Валерійович Козюк // Українська правда. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.epravda.com.ua/rus/columns/2017/02/9/620279/>.
8. Boughton, J. M. (1998). Finance and Development. Finance and Development | F&D. <https://www.imf.org/external/pubs/ft/fandd/1998/09/boughton.htm> . с. 24
9. Gold, J. (1982). The Hague Academy of International Law. Development in the International monetary System, the International Monetary Fund and Internationally Monetary Law 1971. С. 78.
10. de Vries, M. G. (1986). The IMF in a Changing World, 1945–85. International Monetary Fund. С 239.
11. Оспіщев В. І. Міжнародні фінанси / Віктор Іванович. Оспіщев. – Київ: Знання, 2006. – 335 с. – (Бібліогр).

12. Статті Угоди Міжнародного валютного фонду URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_921#Text
13. MARTINS, A. R. A. (2017). The special drawing right: a formal critic to the dollar dominance in the international monetary system. *Revista de Economia Política*, 37(2), 401–416. <https://doi.org/10.1590/0101-31572017v37n02a08>
14. Little, I. M. D. (1994). *Boom, Crisis, and Adjustment*. World Bank. 27с.
15. Gold, J. (1978). *The Second Amendment of the Fund's Articles of Agreement*. International Monetary Fund. 48 с.
16. Третя поправка до Статуту Міжнародного Валютного Фонда. The Third Amendment to the IMF Articles of Agreement.
URL: <https://www.imf.org/external/pubs/ft/history/2012/pdf/16b.pdf>
17. Supplementary memorandum submitted by HM Treasury. (2002). UK Parliament.
<https://publications.parliament.uk/pa/cm200102/cmselect/cmintdev/785/2051410.htm>
18. Gottselig, G. (2015). IMF Survey: IMF Injecting \$283 Billion in SDRs into Global Economy, Boosting Reserves. International Monetary Fund. <https://www.imf.org/en/News/Articles/2015/09/28/04/53/sopol082809a>
19. International Monetary Fund. Finance Dept., & Finance, I.M.F. (2018). IMF Financial Operations 2018. International Monetary Fund. C.196.
20. International Monetary Fund. Secretary's Department. (2013). *International Monetary Fund Annual Report 2013*. International Monetary Fund.
21. Press Release: Historic Quota and Governance Reforms Become Effective. (2015). <https://www.imf.org/en/News/Articles/2015/09/14/01/49/pr1625a>
22. Циганкова Т. М. Міжнародні організації / Т. М. Циганкова, Т. Ф. Гордєєва. – Київ: КНЕУ, 2002. – 340 с.
23. Lamdany, R., & Martinez-Diaz, L. (2009). *Studies of IMF Governance: A Compendium*. International Monetary Fund. 378с.

24. Ramlogan, P., & Fritz-Krockow, B. (2007). International Monetary Fund Handbook: Its Functions, Policies, and Operations. International Monetary Fund. 112c.
25. Сучасні напрями розвитку економіки, підприємництва, технологій та їх правового забезпечення – Львів: Львівський торговельно-економічний університет, 2021. – 328 с.
26. Gold, J. (1967). Interpretation by the International Monetary Fund of Its Articles of Agreement. Amsterdam University Press. 864c.
27. IMF Members' Quotas and Voting Power, and IMF Board of Governors. (2021). IMF. <https://www.imf.org/en/About/executive-board/members-quotas>
28. The IMF at a Glance. (2021). IMF. <https://www.imf.org/en/About/Factsheets/IMF-at-a-Glance>
29. Prasad, A., Elekdag, S., Jeasakul, P., Lafarguette, R., Alter, A., Feng, A. X., & Wang, C. (2019). Growth at Risk: Concept and Application in IMF Country Surveillance. International Monetary Fund. 38c.
30. IMF Surveillance. (2021). IMF. <https://www.imf.org/en/About/Factsheets/IMF-Surveillance>
31. International Monetary Fund. (2000). International Monetary Fund Annual Report 2000: Making the Global Economy Work for All. International Monetary Fund. 252c.
32. Ogawa, E. (2001). A Regional Monetary Fund and the IMF. New Regionalism in East Asia, Seoul, South Korea.
33. The IMF COVID-19 Surveillance Monitor | Global Development Policy Center. (2021). Boston University - Global Development Policy Center. <https://www.bu.edu/gdp/imf-covid-surveillance-monitor/>
34. Ramos, L., & Gallagher, K. P. (2021). Monitoring IMF Surveillance in the COVID-19 Era. Global Development Policy Center.
35. International Monetary Fund. Strategy, Policy, & Review Department. (2021). 2021 Comprehensive Surveillance Review— Background Paper on Integrating Climate Change Into Article IV Consultations. International Monetary Fund.

36. Sward, J., Amerasinghe, N., Bunker, A., & Walker, J. (2021). IMF surveillance and climate change transition risks: Reforming IMF policy advice to support a just energy transition. ActionAid USA & Bretton Woods Project.
37. Coelho, J. A. (2012). The IMF lending policies: sovereignty and hierarchy in the international political economy. *The perspective of the world review*, volume 4 | number 1, 173–190.
38. Liberto, D. (2021). General Agreements to Borrow (GAB). Investopedia. <https://www.investopedia.com/terms/g/general-agreements-to-borrow.asp>
39. Congressional Research Service. (1997). The IMF’s “General Arrangements to Borrow” (GAB): A Background Paper. The Library of Congress.
40. International Monetary Fund. (2015, September 14). Press Release: IMF Activates Expanded Borrowing Arrangements [Press release]. <https://www.imf.org/en/News/Articles/2015/09/14/01/49/pr11109>
41. International Monetary Fund. (2015, September 14). Press Release: IMF Executive Board Approves Activation of Standing Borrowing Arrangements for a Further Six-Month Period [Press release]. <https://www.imf.org/en/News/Articles/2015/09/14/01/49/pr14147>
42. Гаврилко Т. О. Аналіз кредитної діяльності МВФ в умовах фінансової нестабільності / Т. О. Гаврилко, А. В. Гавриленко // Вісник Одеського національного університету. Серія : Економіка. - 2018. - Т. 23, Вип. 5. - С. 144-148. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vonu_econ_2018_23_5_32.
43. IMF’s Research Dept. (2021). IMF Lending. International Monetary Fund. <https://www.imf.org/en/About/Factsheets/IMF-Lending>
44. IMF’s Research Dept. (2021). IMF Conditionality. International Monetary Fund. <https://www.imf.org/en/About/Factsheets/Sheets/2016/08/02/21/28/IMF-Conditionality>
45. Kim, J. Y., & Lee, K. Y. (2021). Structural Conditions, Structural Reforms and Growth in IMF-Supported Programs. Independent Evaluation Office of the International Monetary Fund. С.-27.

46. Lane, C., Glassman, A., & Smitham, E. (2021). Using Health Taxes to Support Revenue: An Action Agenda for the IMF and World Bank. Center for Global Development. C.-34
47. IMF's Research Dept. (2021). IMF Conditionality. International Monetary Fund.
<https://www.imf.org/en/About/Factsheets/Sheets/2016/08/02/21/28/IMF-Conditionality>
48. Рада директорів МВФ затвердила нову Програму Stand-by для України [Електронний ресурс] // Урядовий портал - Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. – 2020. – Режим доступу до ресурсу:
<https://www.kmu.gov.ua/news/rada-direktoriv-mvf-zatverdila-novu-programu-stand-dlya-ukrayini>.
49. IMF's Research Dept. (2021). IMF Standby Credit Facility (SCF). International Monetary Fund.
<https://www.imf.org/en/About/Factsheets/Sheets/2016/08/02/21/10/Standby-Credit-Facility>
50. IMF's Research Dept. (2021). IMF Extended Fund Facility (EFF). International Monetary Fund.
<https://www.imf.org/en/About/Factsheets/Sheets/2016/08/01/20/56/Extended-Fund-Facility>
51. IMF's Research Dept. (2021). IMF Extended Credit Facility (ECF). International Monetary Fund.
<https://www.imf.org/en/About/Factsheets/Sheets/2016/08/02/21/04/Extended-Credit-Facility>
52. IMF's Research Dept. (2021). The IMF's Rapid Financing Instrument (RFI). International Monetary Fund.
<https://www.imf.org/en/About/Factsheets/Sheets/2016/08/02/19/55/Rapid-Financing-Instrument>
53. IMF's Research Dept. (2021). IMF Rapid Credit Facility (RCF). International Monetary Fund.

<https://www.imf.org/en/About/Factsheets/Sheets/2016/08/02/21/08/Rapid-Credit-Facility>

54. IMF's Research Dept. (2021). IMF Flexible Credit Line (FCL). International Monetary Fund.

<https://www.imf.org/en/About/Factsheets/Sheets/2016/08/01/20/40/Flexible-Credit-Line>

55. IMF's Research Dept. (2021). IMF Precautionary and Liquidity Line (PLL). International Monetary Fund.

<https://www.imf.org/en/About/Factsheets/Sheets/2016/08/01/20/45/Precautionary-and-Liquidity-Line>

56. Петрик О. Фінансові програми Міжнародного валютного фонду для надання фінансової допомоги країнам / О. Петрик, В. Батковський // Вісник Національного банку України. - 2014. - № 6. - С. 11-18. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnbu_2014_6_8.

57. Lamdany, R. (2013). The Role of the IMF as Trusted Advisor. International Monetary Fund. C.-50

58. Chung, K. H. (2020). Towards rule-based institutions and economic growth in Asia? Evidence from the Asian Financial Crisis 1997–1998. *Asian Journal of Comparative Politics*, 6(3), 274–292. <https://doi.org/10.1177/2057891120962575>

59. IMF's Research Dept. (2021). IMF Adds Liquidity Line to Strengthen COVID-19 Response. International Monetary Fund. <https://www.imf.org/en/News/Articles/2020/04/15/pr20163-imf-adds-liquidity-line-to-strengthen-covid-19-response>

60. Lane, T. D., Phillips, S., & International Monetary Fund. Policy Development and Review Department. (2000). Does IMF Financing Result in Moral Hazard? International Monetary Fund. C.-38.

61. Woods, N., & Narlikar, A. (2001). Governance and the Limits of Accountability: The WTO, the IMF, and the World Bank. *International Social Science Journal*, 53(170), 569–583. <https://doi.org/10.1111/1468-2451.00345>

62. Lamdany, R., & Edison, H. J. (2012). Independent Evaluation at the IMF. International Monetary Fund. C.-268.
63. IMF's Research Dept. (2016). IMF -- International Monetary Annual Report 2016. International Monetary Fund.
<https://www.imf.org/external/pubs/ft/ar/2016/eng/wwd-eco-surv.htm>
64. Leech, D. (2002). Voting Power in the Governance of the International Monetary Fund. *Annals of Operations Research*, 109(1/4), 375–397.
<https://doi.org/10.1023/a:1016324824094>
65. International Monetary Fund. (2015, September 14). Press Release: Historic Quota and Governance Reforms Become Effective [Press release].
<https://www.imf.org/en/News/Articles/2015/09/14/01/49/pr1625a>
66. IMF Members' Quotas and Voting Power, and IMF Board of Governors. (2021). International Monetary Fund. <https://www.imf.org/en/About/executive-board/members-quotas>
67. Dawson, T. C., & Bhatt, G. (2001). The IMF and Civil Society Organizations: Striking a balance. International Monetary Fund.
68. Vieira, L. (2019). World Bank president selection: "Gentleman's agreement" alive and well. Bretton Woods Project.
<https://www.brettonwoodsproject.org/2019/04/world-bank-president-selection-gentlemens-agreement-alive-and-well/>
69. Woodward, D. (2007). IMF Voting Reform: Need, Opportunity and Options. United Nations. C-64
70. Human Rights Watch. (2021). IMF: Scant Transparency for Covid-19 Emergency Loans. Human Rights Watch. <https://www.hrw.org/news/2021/03/30/imf-scant-transparency-covid-19-emergency-loans>